

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande förslagen i proposition 1998/99:62 Vissa byggfrågor m.m. och motioner som väckts med anledning av propositionen.

Propositionens lagförslag avser ändringar i lagen (1994:847) om egen-skapskrav på byggnadsverk. Regelförändringarna omfattar bl.a. definitionen av byggprodukter och avser att underlätta genomförandet av EG:s byggpro-duktdirektiv och andra direktiv som berör hissar m.m. Vissa smärre föränd-ringar föreslås också i plan- och bygglagen samt i miljöbalken, lagen om införande av miljöbalken och förköpslagen. Vidare föreslås att en- och två-bostadshus skall undantas från kravet på återkommande funktionskontroll av ventilationssystemet.

I betänkandet behandlas även motioner väckta under den allmänna mot-ionstiden 1998 bl.a. avseende tillsyns- och kontrollsystemet enligt plan- och bygglagen, miljöanpassat byggande och boende, deklaration av bostäder, krav på byggmaterial, ekologiskt hållbara va-lösningar, mobiltelefonanten-ner, bullerstörningar, tillgänglighet, barnsäkerhet samt brandvarnare.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker samtliga motioner. På utskottets initiativ föreslås riksdagen göra en mindre ändring i lagen om införande av miljöbalken.

Till betänkandet har fogats 23 reservationer och 4 särskilda yttranden.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1998/99:62

dels att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på bygg-nadsverk, m.m.,

2. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10),

3. lag om ändring i miljöbalken,

4. lag om ändring i lagen (1998:811) om införandet av miljöbalken,

5. lag om ändring i förköpslagen (1967:868),

dels godkänner regeringens förslag om

6. att en- och tvåbostadshus skall undantas från återkommande funktions-kontroll av ventilationssystemet (avsnitt 5).

I betänkandet behandlas

dels de med anledning av propositionen väckta motionerna

1998/99:Bo1 av Owe Hellberg och Sten Lundström (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om reglerna för byggprodukter,

2. att riksdagen avslår regeringens förslag om att undanta en- och tvåbostadshus från krav på återkommande funktionskontroll av ventilationssystemen, enligt vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillsynen och kontrollen i bygglovsprocessen enligt plan- och bygglagen.

1998/99:Bo2 av Knut Billing m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ändring av beteckningen kvalitetsansvarig till kontrollansvarig,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om olika myndigheters tillsyn över och kontroll av samhällskrav på byggnadsåtgärder i enlighet med vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen beslutar avskaffa den kommunala förköpsrätten i enlighet med vad som anförts i motionen.

1998/99:Bo3 av Sonja Fransson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inte anta den del i EU-direktiven som gäller installation av korgdörr i befintliga hissar.

1998/99:Bo4 av Kerstin Heinemann (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att retroaktiva krav som minskar den tillgängliga ytan i redan trånga hissar inte skall godtas,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att man i enlighet med EU:s hissdirektiv skall ta hänsyn till tillgänglighet och säkerhet och därför förespråka andra typer av säkerhetssystem än att sätta in korgdörrar i redan befintliga hissar.

1998/99:Bo5 av Helena Hillar Rosenqvist m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag att en- och tvåbostadshus skall undantas från återkommande funktionskontroll av ventilationssystem,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fakturaunderlag för utvärdering av funktionskontrollen av ventilationssystemen i småhus samt ytterligare åtgärder för att förbättra småhusens ventilation,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en mer fullständig redovisning av regeringens ställningstagande angående byggnaders inomhusmiljö.

1998/99:Bo6 av Ulf Björklund och Ulla-Britt Hagström (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en plan för hur arbetet med tillämpningsföreskrifterna för EG:s byggproduktdirektiv skall kunna påskyndas med avseende på hygien, hälsa och säkerhet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en aktiv informationskampanj om förbättrad ventilation i småhus,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om målinriktad forskning och utveckling, nödvändig för att mätstandarder och system för produktmärkning skall kunna genomföras,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att också hissar måste omfattas av tekniska egenskapskrav på byggnadsverk,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nuvarande system för tillsyn och kontroll enligt PBL ytterligare bör ses över.

dels de under den allmänna motionstiden 1998 väckta motionerna

1998/99:Bo208 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lagarna om barnsäkerhetskrav,

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillgänglighet för handikappade senast år 2005,

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att handikappade skall ges rätt att delta i byggsamråd.

1998/99:Bo213 av Rigmor Ahlstedt (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om enklare regler vid byggande av studentbostäder.

1998/99:Bo237 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad tillgänglighet för personer med funktionshinder,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljöhänsyn i boendet.

1998/99:Bo506 av Barbro Johansson m.fl. (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bullerfria miljöer.

1998/99:Bo507 av Margareta Andersson m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ekologiskt byggande i stadsmiljö,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kretsloppsarbete och Agenda 21.

1998/99:Bo509 av Sten Lundström m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts under avsnittet utgångspunkt,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljö- och energideklARATIONER,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sjuka hus och ventilationskontroll,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energieffektivisering,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggmaterial.

1998/99:Bo513 av Kerstin Kristiansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om typgodkännande av byggmaterial från andra EU-länder.

1998/99:Bo514 av Barbro Johansson m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att forskning på elektromagnetisk strålning från mobiltelefonantennerna bör ökas,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att försiktighetsprincipen bör gälla vid uppsättning av mobiltelefonantennerna.

1998/99:Bo516 av Sonja Fransson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning om ljudsanering av offentliga miljöer.

1998/99:Bo517 av Sonja Fransson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en lagstiftning om brandvarnare i varje hushåll.

1998/99:Bo518 av Bertil Persson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om blindspår i trottoarerna.

1998/99:Bo519 av Ulla Wester och Kaj Larsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förslag till utredning om samordning, information och kontroll av stationär mobiltelefoneteknik.

1998/99:MJ520 av Ester Lindstedt-Staaf m.fl. (kd) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om övergång till ett ekologiskt hållbart toalettssystem.

1998/99:MJ749 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om boende/byggande.

1998/99:MJ779 av Harald Nordlund (fp) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att man vad avser buller från markbunden trafik skall eftersträva att även ge boende tillgång till en god ljudmiljö,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att så stor del av det svenska bostadsbeståndet som möjligt blir ljudklassat enligt svensk standard.

1998/99:MJ802 av Gudrun Lindvall (mp) vari yrkas

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ta fram förslag till hur dagens avloppssystem kan moderniseras för att ge människor möjlighet att ta miljöansvar genom att separera urin och fekalier.

1998/99:N326 av Per Westerberg och Göran Hägglund (m, kd) vari yrkas

16. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om slopandet av avgifter och byråkrati kring den obligatoriska ventilationskontrollen.

1998/99:So212 av Barbro Westerholm (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bra ljudmiljö för hörselskadade.

1998/99:So374 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en allergi- och saneringssatsning,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljö- och hälsoklassning av fastigheter,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stränga normer för bygg- och inredningsmaterial.

1998/99:So375 av Thomas Julin m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om program för allergisanering och för luftvård.

1998/99:So376 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att byggherre skall bevisa tillgänglighet för planerat byggprojekt i samband med att byggnadsnämnd ger bygglov.

1998/99:So379 av Lars Gustafsson m.fl. (kd) vari yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om elöverkänslighet.

1998/99:So455 av Kenneth Johansson m.fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om olika samhällssektors ansvar för ökad tillgänglighet och handikappanpassning i offentliga miljöer,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om socialtjänstens medverkan i den kommunala samhällsplaneringen.

1998/99:So465 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) vari yrkas

14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att myndigheter, landsting och kommuner skall upprätta planer för att åtgärda lättare hinder i den offentliga miljön,

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att åtgärder för handikappanpassning skall finansieras enligt ansvars- och finansieringsprincipen.

1998/99:Ub246 av Alf Svensson m.fl. (kd) vari yrkas

15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att använda ROT-bidrag till allergisanering av lokaler där barn och ungdomar vistas dagligen.

1998/99:Ub453 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om enklare regler för studentbostäder.

1998/99:T803 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det i all nybyggnation av bostäder skall förberedas för IT.

Skrivelse

En skrivelse i ärendet har inkommit från Stockholms tingsrätt, avdelning 9, miljödomstolen. Skrivelsen behandlar regeringens förslag om ändring i 23 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i bestämmelserna om hissar och andra anordningar i byggnadsverk.

Den nuvarande definitionen av byggprodukter i lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. ändras för att underlätta genomförandet av EG:s byggproduktdirektiv och andra direktiv som berör hissar m.m. Regleringen av krav på och kontroll av hissar i byggnadsverk förenklas därigenom. De nya kraven innebär samtidigt att lagen (1977:484) med bemyndigande att meddela föreskrifter om hissar och andra lyft- och transportanordningar m.m. upphävs.

Regeringen bemyndigas vidare att meddela föreskrifter om nya krav på befintliga hissar i byggnader. Därigenom ges möjlighet att tillgodose en EG-rekommendation om höjda säkerhetskrav när det gäller befintliga hissar.

Det görs tydligt att det är möjligt att med stöd av plan- och bygglagen (1987:10) ingripa mot eftersatt underhåll av byggnadsverk och anordningar i byggnadsverk.

Dessutom föreslås i propositionen att en- och tvåbostadshus undantas från den återkommande obligatoriska funktionskontrollen av ventilationssystem.

Vidare föreslås vissa smärre ändringar i miljöbalken och i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken för att tydliggöra miljödomstolarnas befattning med vissa ärenden samt en ändring i bilagan till förköpslagen (1967:868), som reglerar vilka kommuner som har en utökad förköpsrätt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1999.

Inledning

Bostadsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens förslag i proposition 1998/99:62 Vissa byggfrågor m.m. – främst avseende förändringar i lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. (BVL) och plan- och bygglagen PBL (1987:10) – jämte de motioner som väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas också de motioner från den allmänna motionstiden år 1998 som har anknytning till de i propositionen berörda frågorna eller som i övrigt avser frågor om byggnadsverk och byggmaterial.

Propositionens förslag behandlas närmare endast i den mån de mött invändningar i motionerna.

Anpassning av lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. till byggproduktdirektivet m.m.

Regeringens lagförslag innebär bl.a. att en anpassning av lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. (BVL) sker till byggproduktdirektivet. Definitionen av en byggprodukt ändras till att avse en produkt som är avsedd att stadigvarande ingå i ett byggnadsverk (ny lydelse av 1 §). Det särskilda avsnittet i BVL om anordningar i byggnadsverk tas enligt förslaget bort. Därmed klargörs att sådana anordningar omfattas av reglerna om byggprodukter innan de ingår i ett byggnadsverk. Bestämmelserna om underhåll av sådana anordningar förs samman med det generella underhållskravet på byggnadsverk (13–14 §§ upphävs, innehållet i 13 § flyttas till 2 §, 23 § ändras). Vidare föreslås att utformningen av kravet på lämplighet vad gäller byggprodukter ändras så att det blir möjligt att fortlöpande anpassa kraven på byggprodukter till sådana krav som ställs enligt olika EG-direktiv, bl.a. hiss-direktivet (nya lydelse av 4 och 22 §§).

I 2 § första stycket BVL ställs vissa tekniska egenskapskrav på byggnadsverk. Byggnadsverk som uppförs eller ändras skall, med normalt underhåll, under en ekonomiskt rimlig livslängd uppfylla väsentliga tekniska egenskapskrav i fråga om 1. bärförmåga, stadga och beständighet, 2. brandsäkerhet, 3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö, 4. säkerhet vid användning, 5. skydd mot buller, 6. energihushållning och värmeisolering, 7. lämplighet för avsett ändamål, 8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och 9. hushållning med vatten och avfall.

Enligt 4 § BVL skall byggprodukter vara lämpliga för avsedd användning för att få ingå i ett byggnadsverk. En byggprodukt är lämplig, om den har sådana egenskaper att det byggnadsverk i vilket den skall ingå, rätt projekterat och uppfört, kan uppfylla kraven enligt 2 § första stycket 1–6 BVL. Enligt 5 § samma lag får byggprodukter som uppfyller kravet på lämplighet enligt 4 § eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 22 § släppas ut på marknaden och användas för avsett ändamål.

Synpunkter på det ovan i korthet beskrivna regeringsförslaget har lämnats i två motioner. Synpunkterna gäller främst utformningen av 4 § BVL.

Enligt förslaget i motion 1998/99:Bo1 (v) yrkande 1 skall 4 § BVL med krav på byggprodukter inte endast hänvisa till 2 § första stycket 1–6 utan även till 2 § första stycket 7 och 8. De senare punkterna avser krav på lämplighet för sitt ändamål respektive tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Motsvarande tankegångar ligger bakom förslaget i motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 4 som innebär att kraven i 2 § första stycket 7 och 8 BVL också skall avse hissar.

Regeringsförslaget innebär i fråga om 4 § BVL att det, till den ursprungliga lydelsen som anger kraven på en byggprodukt relaterade till 2 §, fogas krav som ställs enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 22 §. Regeringen har beträffande den lagtekniska lösning som valts bl.a. hänvisat till att syftet med förslaget är att alla de skilda produktkrav som ställs på hissar enligt såväl byggproduktdirektivet som hissdirektivet skall kunna regleras med stöd av 22 § (se prop. s. 27). Enligt den föreslagna lydelsen av 22 § utgör Sveriges internationella förpliktelser grunden för regeringens (eller myndighets) föreskriftsrätt på området.

Utskottet förstår regeringens val av lagteknisk lösning i denna del så att man inte önskat föreslå andra förändringar av BVL än vad som är motiverat för att Sverige skall kunna uppfylla de krav som ställs genom de i propositionen angivna EG-direktiven. Utskottet finner mot den nu angivna bakgrunden inte skäl till närmare överväganden av de förslag som lagts fram i de två motionerna om en förändrad lydelse av 4 §. I anledning av kd-motionen vill utskottet fästa uppmärksamheten på att regeringsförslaget innebär att de särskilda underhållskraven på hissar och andra anordningar behålls och att en hänvisning i den bestämmelsen görs till bl.a. 2 § första stycket 8. Med bifall till regeringens förslag avstyrker utskottet motionerna 1998/99:Bo1 (v) yrkande 1 och 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 4 om *lydelsen av 4 § BVL*.

Krav på befintliga hissar

I anslutning till hissdirektivet har EG-kommissionen rekommenderat medlemsstaterna att vidta åtgärder för att tillförsäkra ett tillfredsställande underhåll av befintliga hissar och en höjning av säkerhetsnivån också för dessa hissar. Kommissionens rekommendation har antagits med beaktande av bl.a. att åtgärderna för höjning av säkerheten kan fördelas över flera år.

Propositionens lagförslag innebär att nya krav skall kunna ställas på befintliga hissar i byggnader och att regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, bemyndigas att föreskriva om skärpta krav i syfte att EU:s rekommendation skall kunna följas (ny 2 a § och ändrad lydelse av 21 § BVL).

Kommissionens rekommendation omfattar bl.a. installation av dörrar i hisskorgar. I motion 1998/99:Bo3 (s) föreslås att rekommendationen om korgdörrar inte genomförs eftersom dörrarna kan minska hissens bredd och därmed tillgängligheten för handikappade. Det förespråkas att andra säkerhetssystem i stället bör väljas, t.ex. fotoceller. Motsvarande förslag lämnas i motion 1998/99:Bo4 (fp) yrkandena 1 och 2.

Regeringen anser att genomförandet av rekommendationen bör ske successivt men att tillräckligt underlag saknas för att det nu skall vara möjligt att närmare ange hur och efter vilka kriterier som en prioritering av åtgärderna bör ske. Regeringen kommer att ge Boverket ett uppdrag att ta fram underlag i samarbete med bl.a. fastighetsägare och hyresgäster samt hissbranschen. Regeringens avsikt är att efter uppdragsredovisningen ta ställning till vilka bestämmelser om höjda säkerhetskrav som behöver meddelas.

Det kan noteras att det inte finns någon formell skyldighet att genomföra alla de åtgärder som följer av rekommendationerna. Det primära bör i stället rimligen vara att uppnå det syfte som rekommendationerna ger uttryck för, dvs. bl.a. ökad säkerhet. Det kan anses naturligt att vid de överväganden som skall göras i dessa frågor ta intryck både av de EG-regler som gäller nya hissar och de krav som ställs på ett byggnadsverk med stöd av 2 § första stycket 8. Dessa ger uttryck för den vikt som skall tillmätas tillgänglighet och användbarhet. Enligt utskottets mening kan det förutsättas att regeringen liksom Boverket i det aviserade arbetet beaktar befogade krav på tillgänglighet så att dessa inte får stå tillbaka när det gäller att öka hiss säkerheten. Det lär finnas tekniska förutsättningar för att kraven på tillgänglighet och säkerhet inte skall behöva komma i konflikt med varandra. Utskottet avstyrker med hänsyn till det anförda motionerna 1998/99:Bo3 (s) samt 1998/99:Bo4 (fp) yrkandena 1 och 2 om *krav på befintliga hissar*.

Regeringens förslag avseende 2 a och 21 §§ BVL tillstyrks av utskottet.

Övriga lagförslag i propositionen

BVL och PBL

Vad gäller de förslag till *ändringar i övrigt i BVL och PBL* som föreslås i propositionen har inga invändningar framkommit i motioner eller under utskottets beredning av detta ärende. Dessa ändringar omfattar de frågor som tas upp i propositionens avsnitt om definitionen av byggprodukter m.m. till den del de inte behandlats ovan, marknadsföring av hissar och värmeanordningar, upphävande av lagen (1977:484) med bemyndigande att meddela föreskrifter om hissar och andra lyft- och transportanordningar m.m., ingripande mot eftersatt underhåll samt överklagande till förvaltningsdomstol i viss fråga avseende funktionskontrollen av ventilationssystem. Utskottet tillstyrker således regeringens lagförslag även i dessa delar. För en närmare beskrivning av innebörden av förslagen i dessa delar hänvisas till propositionen.

Vissa ändringar i miljödomstolarnas behörighet

Regeringen föreslår i propositionen förtydligande i fråga om vilka ärenden enligt miljöbalken som kan överklagas till regeringen samt i fråga om vilka överklagade ärenden som regeringen får överlämna till miljödomstolarna. Vidare föreslås genom ett tillägg till lagen om införande av miljöbalken en reglering av miljödomstolarnas handläggning av ärenden enligt 4 kap. naturresurslagen.

Utskottet har inte någon invändning mot regeringens förslag i de nämnda avseendena. En av de bestämmelser som föreslås förtydligade är 23 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken (MP). Den gäller ärenden enligt någon av de lagar som vid miljöbalkens införande upphävts enligt 2 § samma lag och som överklagats hos regeringen och som ännu inte avgjorts. Regeringen får i sådana fall föreskriva eller i det enskilda ärendet besluta att överlämna ärendet för prövning vid den miljödomstol som är behörig. Utskottet har uppmärksammat att det finns skäl för att regeringen också skall ha en möjlighet att överlämna vissa ärenden för prövning hos Miljööverdomstolen. Enligt utskottets mening bör därför 23 § MP kompletteras så att även ett sådant överlämnande blir möjligt. Utskottet föreslår därför att riksdagen dels antar regeringens som bilaga 1 till detta betänkande fogade *förslag till lag om ändring i miljöbalken*, dels antar det i bilaga 2 som utskottets lagförslag betecknade förslaget till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken avseende *överlämnande av vissa ärenden till domstol*.

Förköpslagen

I propositionen föreslås vissa ändringar av den bilaga till förköpslagen som anger de kommuner som har utökad förköpsrätt i områden med avsevärd efterfrågan på fritidsbostäder. Ändringarna är föranledda dels av en förändring i kommunindelningen, dels av att två kommuner hemställt om att få utgå ur bilagan.

I motion 1998/99:Bo2 (m) yrkande 3 har förslag lämnats om att den kommunala förköpsrätten skall avskaffas.

Utskottet har tidigare avstyrkt motsvarande motionsförslag, senast med motiveringen att förköpslagen bör ses som ett av flera instrument som tillsammans ger kommunerna möjlighet att planera bebyggelseutvecklingen och i övrigt ta ansvar för den fysiska samhällsutvecklingen (bet. 1998/99:BoU5). Det finns inte skäl att nu göra någon annan bedömning. Med tillstyrkan av regeringens förslag avstyrker utskottet motionen beträffande *den kommunala förköpslagen*.

Funktionskontroll av ventilationssystem

Riksdagen beslutade år 1991 att införa ett system med återkommande obligatorisk ventilationskontroll i byggnader (OVK). Vissa typer av byggnader har dock undantagits från kravet på kontroll. Systemet omfattar i dag i första hand permanentbostäder, kontor, daghem, skolor och vårdlokaler. I fråga om en- och tvåbostadshus har ett undantag i kravet på ventilationskontroll gjorts för hus med självdragsventilation eller enbart mekanisk frånluftsventilation. Funktionskontroll skall ske innan ett ventilationssystem tas i bruk samt vid därefter regelbundet återkommande besiktningar. Kontrollen skall utföras av en sakkunnig funktionskontrollant som fått godkännande från ett ackrediterat organ eller från kommunal nämnd. Gällande regler finns i förordningen (1991:1273) om funktionskontroll av ventilationssystem samt i Boverkets föreskrifter till förordningen. Reglerna om funktionskontroll och funktions-

kontrollant utgår från bestämmelser i lagen (1994:847) om tekniska egen-skapskrav på byggnadsverk m.m.

Regeringen lägger i propositionen fram förslag om undantag från kravet på återkommande besiktningar för vissa bostadshus. Utskottet inleder emellertid sina överväganden om ventilationskontrollen med att ta ställning till en mer övergripande fråga som tagits upp i en motion från den allmänna motionstiden.

I motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 5 föreslås att en översyn skall genomföras av förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem. Motionärerna anser att regleringen inte fungerar tillfredsställande och att det därför bör övervägas hur bestämmelserna kan skärpas så att syftet med kontrollverksamheten uppfylls. Förslaget läggs fram med hänvisning till ventilationens betydelse för en god inomhusmiljö.

Bostadsutskottet kan inledningsvis instämma i vad som anförs i den aktuella motionen och i flera av de övriga motioner som behandlas i detta avsnitt om den centrala betydelse som en god ventilation har för inomhusmiljön. Utskottet har under en lång rad år sökt medverka till att positionerna successivt flyttas framåt när det gäller strävandena att uppnå en god inomhusmiljö i vårt bostadsbestånd. Riksdagens beslut år 1991 om att införa ett system med obligatorisk ventilationskontroll var ett viktigt steg i detta arbete.

De hittillsvarande erfarenheterna av den obligatoriska ventilationskontrollen har enligt utskottets mening visat att verksamheten behövs och att ett kontrollkrav bör upprätthållas. Detta är också den slutsats som framkommer i de uppföljningar som Boverket gjort av verksamheten och i den *översyn av funktionskontrollen av ventilationssystem* som Byggekvalitetsutredningen genomfört på regeringens uppdrag. I dessa sammanhang har det framkommit att efterlevnaden av bestämmelserna för ventilationskontrollen om bl.a. tidpunkterna och intervallen för besiktning i början var mycket dålig. Den senast genomförda uppföljningen av Boverket visar emellertid att besiktningsverksamheten nu fungerar betydligt bättre än under de inledande åren. Boverket konstaterar att förseningarna med besiktningsarbetet har haft flera olika skäl. Exempelvis uppstod inledningsvis förseningar med behörighetsutbildningen. Oklarheter fanns om hur man skulle utforma besiktningsprotokoll samt hur kommunerna skulle hantera frågan. En viss försening uppstod också då de olika aktörerna väntade på att någon annan skulle ta initiativ. Av Boverkets uppföljning framgår vidare att antalet fel i ventilationsanläggningarna påtagligt minskar efter upprepad besiktning. Fortfarande år 1997 fanns det emellertid gott om bostäder och lokaler som ännu inte hade ett ventilationssystem med godkänd besiktning enligt OVK.

Det förhållandet att en stor del av byggnadsbeståndet uppvisar brister i ventilationssystemen kan givetvis inte tas till intäkt för att reglerna för funktionskontrollen av ventilationssystemen bör ändras. Tvärtom är det de krav som kan ställas inom ramen för funktionskontrollen som medverkar till att bristerna påvisas och sedermera åtgärdas. Som framgått ovan har en översyn av reglerna för funktionskontroll genomförts av Byggekvalitetsutredningen. Även i Boverkets uppföljning diskuteras de regler som styr verksamheten. Vad som anförts i motion 1998/99:Bo509 (v) ger inte utskottet anledning att i dagsläget påfordra en ny översyn av regelsystemet. Däremot vill utskottet

understryka vikten av att efterlevnaden av regelsystemet kan upprätthållas och ytterligare förbättras.

Bostadsutskottet förutsätter att alla berörda parter fortsätter arbetet med att förbättra efterlevnaden av kraven på funktionskontroll och att förbättra inomhusklimatet i byggnadsbeståndet. Ansvar för att en byggnads ventilationssystem fungerar tillfredsställande faller givetvis i första hand på fastighetsägaren. De skilda intresseorganisationerna för fastighetsägare kan bidra till att sprida information till sina medlemmar om vikten av att ventilationsystemen underhålls. Kommunen har en mycket viktig uppgift i sammanhanget både i sin egenskap av fastighetsägare av bl.a. skolor och daghem och som tillsynsansvarig för efterlevnaden av regelsystemet. Boverket har en viktig uppgift i att bl.a. följa verksamheten och vid behov självt föreskriva eller föreslå förändringar i regelsystemet till regeringen.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 5.

Utskottet behandlar nu det förslag som lagts fram i propositionen om att en- och tvåbostadshus skall undantas från kravet på den återkommande obligatoriska funktionskontrollen av ventilationssystem. Regeringen hänvisar till att Byggekvalitetsutredningen i sitt betänkande (SOU 1997:177) lagt fram ett förslag med denna innebörd. Förslaget motiveras med att ägare av ett småhus bör ha ett så stort eget intresse av att tillse att ventilationen fungerar tillfredsställande att det framstår som onödigt med av samhället uppställda krav på obligatorisk återkommande kontroll för dessa hus. Regeringen framhåller att förslaget endast avser kravet på återkommande kontroller. Avsikten är således att kravet på kontroll innan ett nytt ventilationssystem tas i bruk behålls för de aktuella husen.

Invändningar mot regeringens förslag om att undanta en- och tvåbostadshus från kravet på återkommande ventilationskontroll finns i tre motioner. I två av dessa motioner – 1998/99:Bo1 (v) yrkande 2 och 1998/99:Bo5 (mp) yrkande 1 – yrkas avslag på regeringsförslaget. I v-motionen framhålls att fungerande ventilationssystem är av samhällsintresse och att kravet på obligatorisk kontroll är rimligt även vad gäller småhus. Mp-motionen tar upp frågan om underlaget för regeringens förslag. Enligt motionärerna saknas kunskap om hur den hittills genomförda kontrollomgången avseende en- och tvåbostadshus utfallit. Förslag läggs därför fram i motionen – yrkande 2 – om att ett faktaunderlag bör tas fram för utvärdering av den hittillsvarande funktionskontrollen av ventilationssystem i småhus. Dessutom föreslås att ytterligare åtgärder för att förbättra ventilationen i dessa hus bör övervägas.

I den tredje motionen som behandlar den aktuella frågan – 1998/99:Bo6 (kd) – yrkas inte avslag på regeringsförslaget. Däremot anser motionärerna att en avveckling av kontrollkravet för småhus förutsätter att en informationskampanj genomförs om behovet av en bra ventilation. Motionens yrkande 2 innebär att ett uppdrag bör ges till Boverket, Konsumentverket och Byggforskningsrådet att tillsammans genomföra denna informationskampanj.

Bostadsutskottet anför följande i frågan om *ventilationskontroll i en- och tvåbostadshus*.

Såväl Byggekvalitetsutredningen som regeringen har gjort bedömningen att småhusen kan undantas från kravet på återkommande besiktningar utan att

detta får allvarliga återverkningar på underhållet av ventilationssystemen i dessa hus. Stor vikt har därvid lagts vid småhusägarens ansvar för och intresse av att den egna bostaden fungerar väl och inte medför hälsofara på grund av undermålig ventilation. Bostadsutskottet har inte skäl att ifrågasätta denna bedömning. Det bör i sammanhanget erinras om att dagens regler redan undantar huvuddelen av småhusbeståndet från kravet på ventilationskontroll. Endast den mindre andel av beståndet som har ett mekaniskt s.k. från- och tilluftssystem har hittills omfattats av kontrollkravet. Det kan i och för sig hävdas att behovet av kontroll är större för dessa system än för övriga mindre mekaniserade ventilationslösningar. Regeringsförslaget innebär emellertid att kravet på kontroll av från- och tilluftssystem i småhus innan det första gången tas i bruk kvarstår. Därefter får det förutsättas att fastighetsägaren själv ansvarar för att underhåll och funktionskontroll kommer till stånd.

Förslaget att undanta en- och tvåbostadshus från den återkommande ventilationskontrollen innebär givetvis inte att samhället har mindre intresse av att en god inomhusmiljö upprätthålls i dessa hus än i övriga bostäder. Utskottet finner det angeläget att berörda myndigheter även fortsättningsvis följer utvecklingen i detta bostadsbestånd. Det är också angeläget att berörda myndigheter, intresseorganisationer och övriga intressenter i lämpliga sammanhang lämnar information till småhusägarna om vikten av se över ventilationen. Byggekvalitetsutredningen har i denna fråga framhållit att intresseorganisationerna hittills gjort lovvärda informationsinsatser. Utredningen gjorde också bedömningen att olika sammanslutningar för småhusägare även fortsättningsvis kan förväntas informera om behovet av att fortlöpande se över husens ventilationssystem.

Mot den ovan redovisade bakgrunden tillstyrker utskottet förslaget i propositionen om att en- och tvåbostadshus undantas från den återkommande obligatoriska funktionskontrollen av ventilationssystem. Motionerna 1998/99:Bo1 (v) yrkande 2, 1998/99:Bo5 (mp) yrkandena 1 och 2 samt 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 2 avstyrks.

Förslag om vissa avgifter och administrativa rutiner i systemet för ventilationskontroll läggs fram i motion 1998/99:N326 (m, kd). Motionärerna föreslår att det bör övervägas om företag som uppfyller kraven för certifiering för ventilationskontroll även skall få kontrollera imkanaler ur brandsäkerhetssynpunkt. Vidare föreslås att reglerna för registrering, tillsyn och avgifter skall ses över.

Vad gäller det förstnämnda förslaget hänvisar motionärerna till att sotningsföretag har en konkurrensfördel vid ventilationskontroll av imkanaler eftersom dessa även skall inspekteras ur brandskyddssynpunkt. Kontroll av brandskyddet är i dag förbehållet skorstensfejarmästare eller dennes biträde. Regleringen av sotning och brandsyn har nyligen utretts av Sotningsutredningen. I utredningens slutbetänkande (SOU 1998:45) föreslås ett modifierat system med ökad valfrihet för fastighetsägaren att anlita annan än skorstensfejarmästare för sotning och kontroll. Utredningen föreslår också att regleringen av sotning och kontroll av imkanaler helt tas bort. Utredningsförslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det kan i sammanhanget också nämnas att Byggekvalitetsutredningen i sitt slutbetänkande

redovisar bedömningen att imkanalerna i normalfallet är att hänföra till ventilationssystemet och skall underhållas som en del av detta.

Bostadsutskottet kan således konstatera att den fråga om *kontroll av imkanaler* som aktualiserats i motionen i hög grad kan komma att påverkas av eventuella förändringar i regleringen av sotningsväsendet. Den pågående beredningen av Sotningsutredningens förslag bör därför inte föregripas. Vad gäller motionsförslaget i övrigt kan konstateras att Byggekvalitetsutredningen i sin bedömning av systemet för obligatorisk ventilationskontroll inte fört fram motsvarande förslag. Utskottet är inte berett att på det underlag som redovisats i motionen föreslå några förändringar av systemet i de aktuella delarna. Motion 1998/99:N326 (m, kd) yrkande 16 avstyrks sålunda.

Tillsyns- och kontrollsystemet enligt plan- och bygglagen

År 1995 erhöill Boverket ett regeringsuppdrag att genomföra en utvärdering av de förändringar i byggregleringen som vid tidpunkten för uppdraget nyli- gen genomförts eller var nära förestående. Boverkets nya bygg- och konstruktionsregler med inriktning mot funktionsnormering och BVL hade då just trätt i kraft. Samtidigt infördes i PBL ett nytt system för tillsyn och kontroll, vilket tydliggjorde byggherrens ansvar för att kraven i byggregleringen uppfylls. Det nya systemet innebar bl.a. att kommunernas bygglovprövning fick en ny innebörd genom att byggnadsnämndens granskning inte längre innefattade en bedömning av att byggnaden uppfyller de grundläggande kraven i PBL. I stället infördes ett tillsyns- och kontrollsystem som bl.a. innefattar bygganmälan, byggsamråd, kontrollplan och slutbevis. Krav infördes också på att byggherren skall utse en kvalitetsansvarig. Den kvalitetsansvarige skall se till att kontrollplanerna följs samt vara närvarande vid byggsamråd, besiktningar och andra kontroller.

Boverket slutrapporterade år 1997 regeringsuppdraget om byggkontrollen m.m. (rapport 1997:9). Enligt vad som framhålls i propositionen visar rapporten att alla parter är överens om att den tydliga ansvarsfördelningen mellan byggherre och byggnadsnämnd som följer av det nya kontrollsystemet innebär stora fördelar. I rapporten redovisas ett antal förslag om förändringar i systemet för byggkontroll. Verkets förslag återges i bilaga till propositionen. Regeringen redovisar i ett avsnitt sin bedömning i frågan om förändringsbehovet. Framför allt kommenteras de av Boverkets förslag som är inriktade på en förenklad hantering av små och relativt okomplicerade projekt inom ramen för det nya kontrollsystemet. Dessa projekt består i stor utsträckning av tilläggsarbeten på småhusfastigheter. Boverket har föreslagit förändrad reglering i dessa fall. Regeringen redovisar emellertid som sin bedömning att förändringar i lagregleringen inte erfordras eftersom det redan med gällande regler finns möjligheter till en smidig hantering av enklare ärenden som inte i dagsläget utnyttjas fullt ut. Det framhålls särskilt att det åligger byggnadsnämnderna att ta till vara de möjligheter som lagen ger att förenkla och underlätta ärenden för enskilda. Regeringen framhåller även behovet av att genom ökade informationsinsatser bemöta de svårigheter Boverket påtalat.

Sammanfattningsvis anför regeringen vad gäller de av Boverket framlagda förslagen om förändringar av tillsyns- och kontrollsystemet att tillräckliga skäl inte föreligger för att nu ändra bestämmelserna om tillsyn och kontroll enligt plan- och bygglagen. Ytterligare informationsinsatser bör emellertid genomföras för att främja en smidig tillämpning.

Frågan om förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet har tagits upp i tre motioner.

Regeringens bedömning att möjligheten till enklare hantering av mindre komplicerade ärenden redan finns med dagens lagstiftning delas enligt motion 1998/99:Bo1 (v) av Vänsterpartiet. Däremot anser motionärerna det vara anmärkningsvärt att regeringen inte tagit till sig Boverkets övriga förslag om byggkontrollen. Man pekar bl.a. på att den kvalitetsansvariges roll behöver klargöras. Enligt yrkande 3 i motionen bör regeringen skyndsamt utreda Boverkets förslag om förändringar av tillsyns- och kontrollsystemet och återkomma med förslag till förändringar av nu gällande regler.

Förslag med motsvarande inriktning om ytterligare översyn av kontrollsystemet läggs fram i motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 5. Även i denna motion framhålls särskilt att den kvalitetsansvariges roll behöver förtydligas. Enligt motionärerna bör den kvalitetsansvarige finnas med i hela projektet från projekteringsstadiet till färdigt byggnadsverk.

Även i motion 1998/99:Bo2 (m) hävdas att det i dag råder oklarheter om den kvalitetsansvariges uppgifter. Det är enligt motionärerna själva beteckningen *kvalitetsansvarig* som bidragit till detta förhållande. Beteckningen kan leda till missuppfattningen att den kvalitetsansvarige har ansvar för att byggarbetet blir väl utfört. Det föreslås (yrkande 1) mot denna bakgrund att beteckningen byts ut mot *kontrollansvarig* i syfte att klargöra byggherrens eget ansvar för kvaliteten.

Bostadsutskottet kan konstatera att regeringen genom propositionen tagit ställning till frågan om *förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet* enligt PBL samt till de förslag som Boverket redovisat. Regeringens bedömning är att tillräckliga skäl inte nu föreligger för att ändra bestämmelserna i fråga. Däremot förespråkas informationsinsatser för att främja en smidig tillämpning inom ramen för dagens regelsystem. Det skulle mot denna bakgrund inte tjäna något reellt syfte att föreslå regeringen att ytterligare bereda frågan utan att närmare ange vilka förslag som bör bli föremål för förnyade överväganden. Utskottet tar av detta skäl främst ställning till den mer konkreta frågan om den kvalitetsansvariges roll som diskuteras i de tre aktuella motionerna.

Motionärerna menar att det i dag råder oklarheter om vad den kvalitetsansvariges ansvar egentligen omfattar. I en av motionerna hävdas att ett namnbyte till *kontrollansvarig* skulle verka klargörande i detta avseende. Den sistnämnda frågan har utskottet helt nyligen tagit ställning till (bet. 1998/99:BoU4 s. 16). Utskottet anförde i detta sammanhang:

När reglerna om kvalitetsansvarig infördes togs frågan om benämningen upp av regeringen (prop. 1993/94:178, bet. 1993/94:BoU18, rskr. 1993/94:372). I vissa remissvar hade nämligen kritik förts fram mot benämningen som ansågs vilseledande. Varken regering eller riksdag tog dock fasta på kritiken. Regeringen anförde därvid att en kvalitetsansvarig har flera uppgifter och att

en duglig kvalitetsansvarig i praktiken kan få mycket stor betydelse när det gäller att uppnå en hög kvalitet i byggandet.

Även enligt utskottets mening kan benämningen kvalitetsansvarig i PBL uppfattas som något missvisande. Då begreppet sedan flera år är inarbetat med nästan 4 000 personer certifierade kan det antas att en ändring nu skulle leda till missförstånd och oklarheter. Boverket har intagit en liknande ståndpunkt (rapport 1997:9 Utvärdering av ändringar i byggregleringen).

Utskottet vidhåller sin uppfattning i frågan om beteckningen kvalitetsansvarig. De oklarheter som anses råda beträffande ansvarsförhållanden m.m. bör givetvis uppmärksammas särskilt i de informationsinsatser som förespråkas av regeringen. Det är i sammanhanget viktigt att erinra om att den kvalitetsansvarige visserligen har vissa avgränsade lagstadgade uppgifter enligt PBL men att detta inte utesluter att samma person av byggherren ges uppgifter som går utöver vad lagen kräver. Detta ändrar inte de ansvarsförhållanden som följer av PBL.

Bostadsutskottet anser således att de synpunkter som läggs fram i frågor om den kvalitetsansvariges roll inte bör föranleda något tillkännagivande från riksdagen. Det kan emellertid inte uteslutas att den kvalitetsansvariges uppgifter enligt PBL kan behöva tas upp till förnyade överväganden när ytterligare erfarenheter vunnits av det kontrollsystem som ännu endast tillämpats under en relativt kort tid. Detta gäller även övriga frågor om förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet som aktualiserats i olika sammanhang. Tills vidare bör dock insatserna inriktas på att genom fortsatta informationsinsatser stödja en smidig tillämpning av kontrollsystemet i dess nuvarande utformning.

Med hänvisning till det ovan anförda avstyrker utskottet motionerna 1998/99:Bo1 (v) yrkande 3, 1998/99:Bo2 (m) yrkande 1 och 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 5.

Ytterligare ett motionsförslag om kontroll av samhällskrav på byggnadsåtgärder har väckts med anledning av propositionen. I motion 1998/99:Bo2 (m) yrkande 2 föreslås att regeringen ges i uppdrag att återkomma med förslag i frågan om länsstyrelsens prövning av om PBL-kraven är uppfyllda i samband med beredning av ansökan om bostadsbyggnadssubvention. Motionärerna hävdar att länsstyrelsens prövning av denna fråga kan leda till en annan bedömning än den byggnadsnämnden tidigare givit uttryck för. Detta anses leda till en osäkerhet om vilka krav en byggherre har att rätta sig efter.

Bakgrunden till den fråga som tas upp i motionen är i korthet följande. För att bostadsbyggnadssubvention skall medges skall enligt den aktuella förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention de grundläggande krav rörande permanentbostäder som kan ställas enligt PBL vara uppfyllda. Enligt den lydelse som förordningen hade fram till den 1 juli 1995 skulle dessa krav anses vara uppfyllda om bygglov hade lämnats för projektet. Som framgått ovan ändrades emellertid PBL-systemet i väsentliga delar år 1995. Bygglovprövning innebär således inte längre något ställningstagande från byggnadsnämnden i frågan om byggnaden uppfyller egenskapskraven enligt PBL. Med nuvarande formulering av subventionsförordningen finns det inte heller någon hänvisning till bygglovprövningen eller kontrollsystemet enligt PBL i övrigt. Detta innebär i princip att länsstyrelsen självständigt skall

pröva om egenskapskraven på en bostad enligt PBL är uppfyllda vid beredningen av en subventionsansökan.

Bostadsutskottet kan inledningsvis konstatera att motionärerna inte tycks ifrågasätta bestämmelsen om att PBL:s grundläggande krav skall vara uppfyllda för att bostadsbyggnadssubvention skall kunna utgå. Däremot vänder de sig mot att *länsstyrelsens prövning av kraven enligt PBL* ibland leder till en annan bedömning än den byggnadsnämnden kan ha givit uttryck för. Det bör i denna fråga åter erinras om att byggnadsnämnden i det nya kontrollsystemet inte genomför en prövning av om ett projekt uppfyller egenskapskraven enligt PBL. Däremot kan nämnden avge sin bedömning i olika frågor som aktualiseras i ett byggsamråd och lämna råd och upplysningar inom ramen för sitt allmänna informationsansvar. Nämnden har också möjlighet att medge mindre avvikelser från de tekniska kraven i Boverkets byggregler.

Utskottet kan instämma i att det är olyckligt att en byggherre ibland får olika besked om vad PBL:s krav innebär i ett speciellt avseende. I normalfallet får det emellertid förutsättas att kommunerna och länsstyrelserna gör en likartad bedömning i dessa frågor. Detta underlättas om ett informationsutbyte kommer till stånd i de ärenden som är aktuella för både byggsamråd enligt PBL och prövning i bidragshänseende. Enligt uppgift kommer ofta ett bidragsärende först till länsstyrelsen innan byggnadsnämnden tagit del av ärendet t.ex. vid ett samrådsmöte. Boverket har därför rekommenderat länsstyrelserna att kontakta kommunen för att utröna hur byggnadsnämnden kan komma att besluta eller inledningsvis har resonerat och om det finns ytterligare underlag för bedömningen. Byggnadsnämnden bör vidare enligt Boverket alltid ges tillfälle att yttra sig i bidragsärenden som riskerar att avslås.

Den av Boverket förordade ordningen torde kunna begränsa det problem som påtalas i den aktuella motionen. Detta bör dock inte utesluta att länsstyrelserna även fortsättningsvis kan komma till en bedömning i fråga om efterlevnaden av PBL:s grundläggande krav som innebär att en bidragsansökan avslås av detta skäl. Boverkets hittillsvarande prövning av överklagade bidragsärenden visar att avslagsbesluten inte sällan beror på att ett projekt inte uppfyller PBL:s tillgänglighetskrav. I den mån detta krav inte blivit tillgodosett genom kontrollsystemet enligt PBL finns givetvis skäl att ändå hävda det vid bidragsprövningen. Utskottet har erfarit att Boverket på olika sätt söker sprida erfarenheterna av bl.a. överklagade bidragsärenden. Även denna erfarenhetsåterföring till länsstyrelser, kommuner och byggherrar torde successivt kunna begränsa de problem som motionärerna påtalat.

Bostadsutskottet anser sammanfattningsvis att det också i fråga om länsstyrelsernas prövning av kraven enligt PBL i ärenden om bostadsbyggnadssubvention finns skäl att framhålla behovet av ytterligare informationsinsatser. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1998/99:Bo2 (m) yrkande 2.

Miljöanpassat byggande och boende m.m.

Bostadsutskottet behandlar i detta avsnitt frågor med anknytning till den redovisning som regeringen gör i propositionens avsnitt 6.1 Vissa tillkännagivanden från riksdagen – Byggnaders inomhusmiljö (prop. s. 41–42). Regeringens redovisning avser tre tillkännagivanden från riksdagen våren 1995 i

fråga om ett miljö- och hälsoriktigt byggande och boende, återanvändning och återvinning i byggandet samt i frågor om elöverkänslighet (bet. 1994/95:BoU18, rskr. 1994/95:234).

Med anledning av riksdagens tillkännagivanden gav regeringen Boverket i uppdrag att föreslå lämpliga åtgärder i frågor om förbättring av inomhusmiljön m.m. Boverket har slutrapporterat sitt uppdrag till regeringen i mars 1998. I slutredovisningen har verket hänvisat till en lång rad rapporter varav de flesta givits ut i en serie benämnd Bygg för hälsa och miljö. En förteckning över publikationerna finns i bilaga 10 till propositionen.

Regeringen hänvisar till de i bilagan förtecknade publikationerna från Boverket samt till att det inom näringslivet och andra samhällssektorer numera pågår ett omfattande arbete i de avseenden som efterfrågas i riksdagens tillkännagivanden. Syftet med dem anses därmed ha uppfyllts. Det är enligt regeringen samtidigt uppenbart att fortsatta och kontinuerliga åtgärder krävs för att förbättra inomhusmiljön. Detta är enligt regeringen i första hand en uppgift för dem som är verksamma inom bygg- och fastighetsbranschen. Regeringen framhåller emellertid att den uppmärksam följer dessa frågor samt vid behov avser att återkomma till riksdagen.

I motion 1998/99:Bo5 (mp) tas upp frågan om regeringens behandling av de aktuella tillkännagivandena från riksdagen. Motionärerna anser att Boverket gjort ett utmärkt arbete med att ta fram underlag för regeringens ställningstaganden. De konstaterar emellertid att regeringen inte redovisar sina ställningstaganden i de frågor där bostadsutskottet och riksdagen efterlyst överväganden och förslag. Riksdagen bör enligt motionens yrkande 3 därför begära att regeringen återkommer med en mer fullständig rapportering av sin politik för bättre inomhusmiljö.

Förslag i fyra motioner från höstens allmänna motionstid anknyter till de frågor om ett miljöanpassat byggande och boende som tagits upp i de aktuella tillkännagivandena.

Enligt motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 7 bör riksdagen begära att regeringen vidtar åtgärder som stimulerar miljömedvetenheten och miljöanpassningen av boendet. Motionärerna nämner ekologisk anpassning av vassystemen, förbättring av inomhusmiljön, kretsloppstänkande i byggfrågor, miljökrav vid ny- och ombyggnad, miljö- och hälsovärdering av byggmaterial m.m. som viktiga inslag i ett sådant arbete.

Även i Centerpartiets partimotion 1998/99:MJ749 yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om behovet av ett miljöanpassat byggande och boende. Motionärerna framhåller bl.a. att samhällsplaneringen bör bidra till att minska transportbehovet och att förutsättningarna för att använda förnybara energikällor bör förbättras.

Innebörden i det tillkännagivande som föreslås i motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 7 är att möjligheten till energieffektiviseringar bör tas till vara i samband med ny- och ombyggnader. Motionärerna anser bl.a. att städer och större samhällen framför allt bör byggas ut genom förtätningar och att möjligheterna till att förlägga bostäder ovanpå lågbyggda affärscentrum bör tas till vara.

I motion 1998/99:So379 (kd) yrkande 5 föreslås att problemet med elöverkänslighet kartläggs och att regeringen därefter återkommer med ett åtgärds paket i syfte att minimera risken för elöverkänslighet.

Bostadsutskottet anför följande i de aktualiserade frågorna om ett *miljöanpassat byggande och boende*.

Utskottet kan inledningsvis delvis instämma i de synpunkter som förs fram i motion 1998/99:Bo5 (mp) om att en avrapportering av åtgärder vidtagna med anledning av riksdagens tillkännagivanden normalt bör ske i en något mer utförlig form än vad som är fallet i de nu aktuella frågorna. Riksdagsbehandlingen underlättas givetvis av om det klargörs hur frågorna fortsättningsvis kommer att hanteras av regeringen eller vilka ytterligare åtgärder som kan bli aktuella att överväga.

Samtidigt bör det erinras om att riksdagens tillkännagivanden till stor del syftade till att få fram ett kunskapsunderlag och till att successivt föra ut vunna erfarenheter i praktisk tillämpning. Till denna del var således aldrig avsikten att regering och riksdag vid en bestämd tidpunkt skulle ta ställning i exempelvis frågan om innebörden i ett miljö- och hälsoriktigt byggande och boende. Ställningstaganden i denna typ av frågor bör snarare ses som en process där det främsta syftet är att påverka alla inblandade parter i byggande och förvaltning att aktivt bidra till miljöanpassningen av sektorn. Bostadsutskottet har liksom regeringen under de senaste åren kunnat konstatera att en positiv utveckling på området pågår inom bl.a. bygg- och fastighetsbranschen. Det branschgemensamma utvecklingsarbete som bedrivs inom ramen för Byggsektorns Kretsloppsråd utgör ett exempel på denna utveckling.

Vad gäller de allmänna synpunkter på vikten av ett miljöanpassat och energisnålt byggande och boende i olika avseenden som grundar yrkandena i de aktuella motionerna har utskottet ingen avvikande mening. Som tidigare framhållits i detta betänkande har utskottet under en lång rad år, ofta i bred politisk enighet, sökt bidra till att en utveckling i denna riktning påskyndas. De tillkännagivanden från år 1995 som diskuteras i detta avsnitt var ett inslag i dessa strävanden. Utskottet kan emellertid inte finna det meningsfullt att riksdagen genom tillkännagivanden i allmänna ordalag för regeringen påtalar vikten av att byggandet och boendet miljöanpassas och effektiviseras ur energisynpunkt. Det finns en god grund för uppfattningen att regeringen redan delar utskottets allmänna inställning i denna fråga. Detta innebär givetvis inte att bostadsutskottet och riksdagen bör avstå från möjligheten att för regeringen påtala frågor om bl.a. miljöanpassning som bör ägnas större uppmärksamhet. Utskottet menar emellertid att det i så fall bör ske genom mer avgränsade eller konkreta tillkännagivanden än dem som förespråkas i de aktuella motionerna.

Utskottet kan i sammanhanget mycket kortfattat erinra om det övergripande arbete för en fortsatt miljöanpassning som regeringen lämnat förslag om i proposition 1997/98:145 Svenska miljömål. Propositionen är avsedd att bidra till en vidareutveckling och precisering av arbetet för en ekologisk utveckling. Riksdagen har i går, den 28 april, behandlat propositionen och därvid bl.a. fastställt 15 nationella miljö kvalitetsmål. Ett av dessa mål (nr 11) avser god bebyggd miljö och lyder:

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Riksdagens beslut (se bet. 1998/99: MJU6) innebär vidare att regeringen skall återkomma till riksdagen i fråga om de delmål som behövs för det fortsatta arbetet med att nå miljö kvalitetsmålen. En parlamentarisk beredning (Miljö-målskommittén) har givits uppgiften att bl.a. analysera behovet av delmål (dir. 1998:45). Inom ramen för detta arbete har också ett flertal myndigheter fått i uppdrag av regeringen att ta fram underlag inom sina respektive ansvarsområden. Regeringen har givit Boverket i uppdrag att föreslå delmål och åtgärdsstrategier för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Boverket har även genom ett regeringsbeslut i augusti 1998 tilldelats ett särskilt sektorsansvar för ekologisk hållbarhet. Det särskilda sektorsansvaret innebär att verket skall integrera miljö hänsyn och resurshushållning i sin verksamhet samt verka för att arbetet mot ekologisk hållbarhet förs framåt inom hela myndighetens sektor.

Som ett led i arbetet med miljöanpassning av alla samhällssektorer har också Miljö värdsberedningen fått regeringens uppdrag (dir. 1998:65) att medverka i arbetet med att ta fram strategier för utvecklingen av ett ekologiskt hållbart näringsliv. Uppdraget syftar bl.a. till att stimulera företag att ligga före lagkraven och därmed höja nivån på näringslivets miljöarbete i stort. Utskottet har erfart att Miljö värdsberedningen har för avsikt att särskilt inrikta sitt arbete mot bygg- och fastighetsbranschen.

Ett av motionsförslagen som behandlas i detta sammanhang avser en begäran om att problemen med elöverkänslighet skall kartläggas. Även på detta område anser utskottet att frågan numera förts framåt så att ett allmänt formulerat tillkännagivande från riksdagen inte skulle tjäna något reellt syfte. Utskottet vill därvid hänvisa till de två tillkännagivanden som riksdagen på bostadsutskottets förslag gjorde i frågan både 1994 och 1995 (1993/94: BoU17, 1994/95:BoU18) samt till det arbete som sedan dess bedrivits av bl.a. Boverket. Vad gäller frågan om en kartläggning av kunskapsläget framhåller regeringen i propositionen särskilt det uppdrag som Rådet för arbetslivsforskning har att genomföra en utvärdering av både svenska och internationella forskningsresultat om elöverkänslighet. Under våren 2000 avser rådet att anordna en konferens, vars syfte bl.a. är att belysa skilda grupperns åsikter och slutsatser avseende orsakerna till elöverkänslighet. Uppdraget skall slutredovisas under hösten 2000.

Mot den ovan redovisade bakgrunden föreslår utskottet att motionerna 1998/99:Bo5 (mp) yrkande 3, 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 7, 1998/99:Bo509 (v) yrkande 7, 1998/99: MJ749 (c) yrkande 3 samt 1998/99:So379 (kd) yrkande 5 avslås.

I tre motioner från 1998 års allmänna motionstid läggs fram förslag om åtgärder för s.k. allergisanering av byggnader. Ett omfattande program bör enligt motion 1998/99:So374 (kd) yrkande 4 införas för att dels förebygga allergier, dels sanera byggnader med dålig inomhusmiljö. Även i motion 1998/99:So375 (mp) yrkande 1 föreslås att *ett program för allergisanering*

och luftvård inrättas. I Kristdemokraternas partimotion 1998/99:Ub246 yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande med innebörden att de medel som kan komma att tillställas kommunerna för ROT-ändamål i första hand bör reserv-
 eras för allergisanering av lokaler där barn och ungdomar vistas dagligen.

I budgetpropositionen hösten 1998 angav regeringen sin avsikt att utvidga stödet till lokala investeringsprogram till att också omfatta "sådana allergisa-
 nerande åtgärder i bebyggelsen som genomförs i samband med de ombygg-
 nadsåtgärder som regelverket för närvarande ger möjlighet att stödja". I ett
 frågesvar i riksdagen i januari i år (fråga 1998/99:242) konstaterade miljömi-
 nistern att en utvidgning i enlighet med regeringens intentioner förutsätter en
 ändring av förordningen (1998:23) om statliga bidrag till lokala investerings-
 program. En ändring av den aktuella förordningen fordrar emellertid en
 notifiering till EG-kommissionen. Ministern framhöll att en beredning av
 ärendet pågår och att ett beslut om ändring av förordningen skall kunna fattas
 före sommaren. Detta skulle innebära att nästa ansökningsomgång, som
 gäller bidrag till lokala investeringsprogram för perioden 2000–2002, även
 kan omfatta åtgärder för en bättre inomhusmiljö, s.k. allergisanering.

Bostadsutskottet anser med hänvisning till det anförda att syftet med de
 aktuella motionsförslagen kan anses vara tillgodosett genom den planerade
 utvidgningen av stödet till de lokala investeringsprogrammen. Motionerna
 1998/99:So374 (kd) yrkande 4, 1998/99:So375 (mp) yrkande 1 och 1998/99:
 Ub246 (kd) yrkande 15 avstyrks således.

Ytterligare ett motionsförslag behandlas i detta avsnitt. I motion
 1998/99:Bo507 (c) yrkande 8 föreslås riksdagen göra ett tillkännagivande om
 det lokala arbetet med Agenda 21. Motionärerna framhåller bl.a. att vidare-
 utvecklingen av de lokala agendorna måste ske utan centrala påtryckningar.
 Däremot bör kommunerna ges stöd i sitt arbete samt information om utveck-
 lingen inom miljöområdet.

Bostadsutskottet instämmer i att det är angeläget att det lokala engage-
 manget i *Agenda 21-arbetet* tas till vara. Som motionärerna framhåller finns
 det skäl för staten att biträda kommunerna i deras arbete med frågorna ge-
 nom exempelvis information och metodutveckling. Ett sådant stöd ges också
 i olika former. Utskottet kan exempelvis erinra om att regeringen i april 1998
 beslutade att tillkalla en särskild samordnare avseende det lokala Agenda 21-
 arbetet (dir. 1998:25). Samordnaren har bl.a. till uppgift att föra en aktiv
 dialog med kommunerna samt att sprida erfarenheter och information om
 metoder och arbetssätt. Flera statliga myndigheter har också uppgifter som
 kan innebära att kommunerna ges stöd i dessa avseenden. Utskottet anser
 mot denna bakgrund att det i motionen föreslagna tillkännagivandet inte är
 erforderligt. Motion 1998/99:Bo507 (c) yrkande 8 avstyrks således.

Deklaration av bostäder

I tre motioner från allmänna motionstiden läggs fram förslag om att system
 för deklARATION av bostäder skall utvecklas.

Enligt motion 1998/99:Bo509 (v) skulle ett system med miljö- och energi-
 deklARATION av bostäder på sikt sannolikt leda till att konsumenterna efterfrå-
 gar miljöanpassade och energisnåla bostäder. I motionens yrkande 4 föreslås

att riksdagen begär att frågan om utveckling av ett system för deklaration av bostäder ges högsta prioritet med sikte på att ett sådant skall kunna vara i bruk senast år 2000. Även i motion 1998/99:So374 (kd) yrkande 5 föreslås riksdagen ge regeringen till känna att ett system för miljö- och hälsoklassning av fastigheter bör utredas. Motion 1998/99:MJ779 (fp) tar upp olika frågor om bullerbekämpning. I motionens yrkande 6 föreslås riksdagen förordna att arbetet med att ljudklassa bostäder enligt svensk standard intensifieras.

På bostadsutskottets förslag gjorde riksdagen hösten 1995 ett tillkännagivande i frågan om *deklaration av bostäder* (bet. 1995/96:BoU1). Innebörden i tillkännagivandet var att ett system för kvalitetsdeklaration borde utvecklas och komma i praktiskt bruk så snart som möjligt. Regeringen gav med anledning av riksdagens ställningstagande Boverket i uppdrag att utreda möjligheterna att utveckla ett system för kvalitetsdeklaration av bostäder. Verket redovisade år 1998 utredningens resultat i rapporten *Deklaration av bostäder*. Rapporten innehåller dels en genomgång av olika befintliga system, såväl svenska som utländska, dels en redovisning av Boverkets slutsatser och förslag. Boverket anser bl.a. att ett system för deklaration av bostäder skall kunna appliceras både på nyproducerade och befintliga bostäder. Verket anser att man i ett inledande skede bör avstå från att ställa rättsliga krav på bostadsdeklarationer och att det finns skäl att avvakta branschens och konsumenternas värdering av de försök som pågår. I den redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser som regeringen i dagarna har överlämnat (skr. 1998/99:75) anges att regeringen för närvarande bereder Boverkets rapport och har för avsikt att återkomma till riksdagen i frågan under nästa riksmöte.

Bostadsutskottet anser att regeringens beredning av frågan om system för deklaration av bostäder bör avvaktas. Motionerna 1998/99:Bo509 (v) yrkande 4, 1998/99:MJ779 (fp) yrkande 6 samt 1998/99:So374 (kd) yrkande 5 avstyrks av detta skäl.

Byggmaterial m.m.

I ett flertal motioner från den allmänna motionstiden lämnas förslag som gäller kraven på byggprodukter och i något fall också på byggnadsverket.

I 2 § första stycket 9 BVL ställs krav på byggnadsverket när det gäller hushållningen med vatten och avfall. I motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 1 föreslås lagregeln kompletterad med krav på resurshushållning och en ekologiskt hållbar kretsloppstillämpning med betydelse särskilt för att tillvarata de växtnäringssämnen som produceras i våra bostäder. Motionärerna anser att dagens lagstiftning är alltför svag och otydlig. Principen om ekologiskt kretslopp bör enligt motionärerna (yrkande 8 i motsvarande del) också få genomslag i de krav som skall ställas på byggmaterial. Ett krav på ekologisk kretsloppshushållning föreslås därför infört i syfte att säkerställa byggmaterial som är energieffektiva, återvinningsbara och ofarliga för hälsan.

Boverkets uppdrag inom området miljöriktigt byggande har, som framgått ovan, slutredovisats i mars 1998. I propositionens avsnitt om byggnaders inomhusmiljö uttalar regeringen att den följer frågorna med uppmärksamhet

och att den avser återkomma till riksdagen vid behov. I detta sammanhang kan erinras om den av utskottet i detta betänkande tidigare berörda propositionen om svenska miljömål där ett av de föreslagna miljökvalitetsmålen avser en god bebyggd miljö. Detta miljökvalitetsmål omfattar även frågor om avfall och kretslopp. I propositionen behandlas i ett särskilt avsnitt frågor om kretslopp av växtnäring mellan stad och land. Miljökvalitetsmålen skall vidareutvecklas och fördjupas. Det finns anledning anta att de olika överväganden som för närvarande kan förväntas i fråga om ett miljö- och hälsoriktigt byggande och boende m.m. också kan komma att omfatta sådana förändringar som motionärerna efterlyser. Utskottet är dock inte berett att på de grunder som anförs i motionen nu förorda en revidering av de på området aktuella bestämmelserna. Motion 1998/99:Bo509 (v) yrkandena 1 och 8, det senare i motsvarande del, om *ökat kretsloppstänkande avseende byggnadsverk och byggmaterial* avstyrks därför.

Enligt förslaget i motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 1 bör en plan inrättas för hur arbetet med tillämpningsföreskrifter till byggproduktdirektivet skall påskyndas med avseende på frågor om hygien, hälsa och säkerhet. Den bör också omfatta hur den svenska tillämpningen av föreskrifterna kan påskyndas på bästa sätt.

Den praktiska tillämpningen av byggproduktdirektivet förutsätter ett antal s.k. tillämpningsdokument. Sådana har färdigställts. Enligt direktivet kan det behövas klasser för olika prestationsnivåer och krav som är beroende av skillnader i bl.a. klimat, tradition och säkerhetsnivå. Nivåer och klasser arbetades emellertid inte in i dokumenten. Allmänt anses dokumenten otillräckliga för harmonisering av medlemsländernas krav. För närvarande pågår därför arbete med att fastställa hur man skall uttrycka medlemsländernas krav inom ramen för kommissionens uppdrag att utarbeta harmoniserade standarder. Enligt utskottet saknas tillräcklig anledning för riksdagen att ta de initiativ som motionärerna efterlyser. Utskottet avstyrker därför motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 1 om *byggproduktdirektivets tillämpning*.

Också motion 1998/99:Bo513 (s) tar upp byggprodukter ur ett unionsperspektiv. Motionärerna önskar ett riksdagens tillkännagivande om behovet av att typgodkänna byggmaterial från andra EU-länder i syfte att öka konkurrensen. Motionen syftar till att – med förebild i de numera upphävda reglerna om nordiska byggprodukter – typgodkännande i ett land skall ge typgodkännande i de övriga. Motionsförslaget ger uttryck för den inom EU allmänt gällande Cassis de Dijon-principen som dock inte tillämpas vad gäller byggprodukter.

Ett motsvarande förslag avstyrkte utskottet i betänkande 1997/98:BoU4. Utskottet ansåg att förslaget endast skulle innebära en temporär lösning i avvaktan på att CE-märkningen är fullt genomförd. Även om det inte kunde överblickas när så skulle bli fallet fanns det enligt utskottets mening inte tillräcklig anledning att tillskapa en tillfällig ordning.

Enligt utskottets mening finns det inte nu anledning till en annan bedömning, och utskottet avstyrker därför motion 1998/99:Bo513 (s) om *ett utökat typgodkännande av byggmaterial*.

I motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 8 i motsvarande del föreslås att tillämpningskraven gentemot kommunerna och de centrala myndigheterna

beträffande substitutionsprincipen i 5 § lagen om kemiska produkter bör skärpas. Det anges innebära bl.a. att Boverket bör få i uppdrag att se till att principen tillämpas vid byggnation och i de samråd som kommunerna håller med entreprenörer och byggherrar.

Lagen om kemiska produkter har inarbetats i miljöbalken (MB). Balkens allmänna hänsynsregler omfattar bl.a. den i motionen omtalade substitutionsprincipen eller produktvalsprincipen som den också benämns (2 kap. 6 § MB). Enligt denna skall man inte använda eller sälja sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt. I miljöbalkspropositionen (prop. 1997/98:45) gör regeringen bedömningen att kommunen (bl. a. genom att regeringen har rätt att ge kommunen föreskriftsrätt) kommer att få en avgörande roll i arbetet att förverkliga miljöbalkens mål. Därutöver har också Boverket, länsstyrelserna, Kemikalieinspektionen och Socialstyrelsen en tillsynsroll i nu aktuella avseenden. I proposition 1997/98:145 Svenska miljömål föreslås nationella miljökvalitetsmål. Utskottet har tidigare i detta betänkande redogjort för propositionens innehåll med betydelse särskilt för utskottets beredningsområde. Här skall också nämnas mål nr 12 som avser en giftfri miljö och att kemikaliepolitiken för 2000-talet behandlas i ett längre avsnitt i propositionen. Utskottet anser mot bakgrund av att miljöbalkens regler endast varit i kraft en kort tid, och det därmed saknas underlag för att bedöma balkens effekter, att det inte finns skäl för att närmare överväga vad motionärerna föreslår. Också den utveckling av miljöpolitiken som nu pågår talar för samma slutsats. Utskottet avstyrker med hänvisning till detta motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 8 i motsvarande del om *tillämpningen av produktvalsprincipen avseende kemiska produkter*.

I motion 1998/99:So374 (kd) yrkande 8 lämnas förslag om att stränga normer för tillverkning och import av bygg- och inredningsmaterial bör införas för att förbättra situationen vad gäller allergi och annan överkänslighet. Stränga krav bör ställas på råvaror, tillsatser och emissioner vilka samtliga bör omfattas av en hälsobedömning. I motionen framförs också att Sverige bör verka för skärpta EU-normer på detta område.

Förslaget i motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 3 avser att det skall genomföras målinriktad forskning och utveckling för att ta fram mätstandarder och system för produktmärkning vad gäller byggprodukter och miljöfaktorer som utlöser allergier och annan överkänslighet. Motionärerna anser bl.a. att medel bör anslås så att forskningen kan genomföras i Byggforskningsrådets regi.

Det är enligt regeringen uppenbart att fortsatta och kontinuerliga åtgärder krävs för att förbättra inomhusmiljön. Det är i första hand en uppgift för dem som är verksamma inom bygg- och fastighetsbranschen. Regeringen följer uppmärksamt dessa frågor och avser att återkomma till riksdagen vid behov. Enligt utskottets mening kan det förutsättas att regeringen därvid särskilt beaktar situationen för allergiker och andra överkänsliga. Detsamma torde också kunna förutsättas beträffande regeringens EU-inriktade arbete med dessa frågeställningar. Mot denna bakgrund anser utskottet att motionerna

Ekologiskt hållbara va-lösningar

I detta avsnitt behandlas tre motioner med förslag om miljöanpassning av va-system.

Regeringen bör enligt förslaget i motion 1998/99:MJ520 (kd) uppdra åt Naturvårdsverket att utarbeta en strategi för övergången från dagens storskaliga toalettsystem till ett ekologiskt hållbart system. I detta uppdrag bör enligt motionärerna ingå att tydligt definiera vilka krav som skall ställas på ett ekologiskt toalettsystem och vilka normer som skall gälla för prestanda, pålitlighet och funktionalitet.

I motion 1998/99:MJ802 (mp) yrkande 6 föreslås att regeringen ger ansvarig myndighet i uppdrag att ta fram förslag till hur dagens avloppssystem kan moderniseras för att ge människor möjlighet att ta miljöansvar genom att separera urin och fekalier. Motionärerna vänder sig framför allt mot att dagens va-system tar i anspråk stora vattenresurser.

Motion 1998/99:Bo507 (c) tar upp frågor om hur en ekologisk byggnadsteknik skall kunna tillämpas även i stadsmiljö. I motionens yrkande 4 föreslås att staten på olika sätt skall stödja större byggprojekt med denna inriktning. Motionärerna framhåller att avloppsfrågan har central betydelse i detta sammanhang.

Bostadsutskottet vill vad gäller frågan om ett uppdrag till Naturvårdsverket framhålla att verket hösten 1998 redovisade en slutrapport i projektet Systemanalys VA som i princip haft den inriktning som motionärerna förordar. I projektet har Naturvårdsverket tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund, Svenska Kommunförbundet, Svenska Vatten- och Avloppsföreningen samt fem kommuner arbetat med att belysa bl.a. olika styrmedel och bedömningsverktyg som skall kunna utgöra en grund för det fortsatta arbetet med *kretsloppsanpassning av va-system*. Resultaten av projektet bygger på erfarenheter från fallstudier i olika delar av landet. I slutrapporten, Avlopp för kretslopp – samverkan stad och land, redovisas metoder för bedömning av olika avloppslösningar framför allt med avseende på hygien, miljöskydd, resurshushållning och brukarattityder. För närvarande pågår diskussioner mellan Naturvårdsverket och andra intressenter om inriktningen av det fortsatta arbetet med att finna lämpliga former för en introduktion av nya miljöanpassade avloppslösningar.

Vad gäller förslaget om att staten bör stödja utvecklingen av nya avloppslösningar i stadsmiljö vill utskottet erinra om att ett betydande stöd under de senaste åren utgått till projekt med denna inriktning såväl inom ramen för den s.k. kretsloppsmiljarden som inom satsningen på lokala investeringsprogram. Kunskapen på området kan också förväntas föras framåt av den omfattande forskningssatsning inom området Urbana va-system som fått stöd genom MISTRA (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning). Forskningsarbetet bedrivs på tolv institutioner vid åtta universitet och högskolor, från Luleå i norr till Lund i söder.

Mot bakgrund av redovisningen ovan anser bostadsutskottet att de föreslagna tillkännagivandena om utredningsinsatser och stöd för ekologiska valösningar inte för närvarande skulle bidra till den pågående utvecklingen inom området. Motionerna 1998/99:Bo507 (c) yrkande 4, 1998/99:MJ520 (kd) yrkande 3 och 1998/99:MJ802 (mp) yrkande 6 avstyrks således.

Mobiltelefonantennerna

Under de senaste åren har i Sverige genomförts en snabb utbyggnad av mobiltelefonnäten. Stora delar av landet täcks i dag av flera parallellt verkande nät. Det finns en stor mängd antenner till sändare och mottagare för mobiltelefoner utplacerade på master, tak och husgavlar runt om i landet. Det stora antalet antenner har medfört att de eventuella hälsokonsekvenserna av dem kommit att diskuteras alltmer under senare tid. Många människor som bor eller vistas i närheten av antenner känner också oro för att de skall påverkas av de radiovågor som antennerna avger. Frågan om mobiltelefonantennernas påverkan på människor har i flera avseenden starkt samband med den vidare frågan om elöverkänslighet som varit aktuell under en längre tid. Även frågan om själva mobiltelefonerna och de trådlösa telefonerna för det stationära nätet på sikt kan vara skadliga att använda har varit föremål för debatt. Utskottet avgränsar emellertid sina överväganden i detta avsnitt till frågan om mobiltelefonantennerna. I denna fråga har två motioner väcks under höstens allmänna motionstid.

I motion 1998/99:Bo514 (mp) framhålls att en stor osäkerhet råder om vilken påverkan olika elektromagnetiska fält kan ha på människor och djur. Forskningen på området anses dock uppvisa vissa oroande resultat. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund dels att forskningen om elektromagnetisk strålning från mobiltelefonantennerna bör ökas (yrkande 1), dels att försiktighetsprincipen bör gälla vid uppsättning av mobiltelefonantennerna (yrkande 2).

Bristen på information om mobiltelefonantennernas antal och placering bildar utgångspunkt för förslaget i motion 1998/99:Bo519 (s). Eftersom antennernas placering klassificeras som företagshemligheter menar motionärerna att kommunerna i dag saknar möjlighet att utöva kontroll av utvecklingen. En utredning i frågor om samordning, information och kontroll av stationär mobiltelefon teknik föreslås mot denna bakgrund komma till stånd.

Bostadsutskottet har i samband med sina tidigare överväganden i frågor om elöverkänslighet starkt framhållit vikten av att människors oro tas på allvar oavsett om det nuvarande kunskapsläget ger belägg för att hälsorisker föreligger eller ej. Denna utgångspunkt bör även gälla när frågan om *mobiltelefonantennerna* diskuteras. När utskottet föregående år behandlade motsvarande frågor framhölls också att det finns anledning att iaktta försiktighet vid lokalisering av nya mobiltelefonsändare.

Som framgår av de aktuella motionerna väcker den snabba utbyggnaden av mobiltelefonnäten frågan om behovet av tillsyn och kontroll från samhällets sida. I dagsläget sker en bredare prövning av lämpligheten av en viss lokalisering endast för de större master med antenner som kräver bygglov. I samband med bygglovprövning skall en bedömning göras av om mastens place-

ring och dess avsedda användning kan medföra olägenheter för omgivning-
en. Vid prövningen skall även hälsoeffekterna beaktas. Endast en mindre
andel av de antenner som placeras ut kräver emellertid bygglov. För flertalet
små antenner som är placerade på byggnader har således inte någon sådan
prövning skett. För att inneha och använda radiosändare krävs tillstånd från
Post- och telestyrelsen. Vid denna tillståndsgivning görs ingen särskild pröv-
ning när det gäller hälsoeffekter till följd av radiostrålning.

Den andra huvudfråga som kommer till uttryck i motionerna är hur kun-
skapsläget i dag är om de eventuella hälsoeffekterna av mobiltelefonanten-
ner. Den närmast ansvariga myndigheten på området, Statens strålskyddsins-
titut (SSI), har intagit ståndpunkten att basstationer för mobiltelefoni vanli-
gen inte innebär någon risk ur strålningssynpunkt. De rekommenderade
gränsvärden som lagts fast i en s.k. Europannorm överskrids mycket sällan
och beror i så fall oftast på en felriktad sändare. Samtidigt finns det, som
motionärerna framhåller, forskare som anser att det fortfarande råder sådan
osäkerhet om de eventuella hälsoeffekterna att stor försiktighet måste gälla
vid utplaceringen av antenner.

Enligt vad utskottet erfarit finns det flera större fastighetsägare som tagit
fasta på den oro som finns och som av detta skäl blivit mer restriktiva med
att upplåta plats för mobiltelefonantenn. Samtidigt föreligger det givetvis
betydande svårigheter för exempelvis en enskild fastighetsägare att värdera
de olika ståndpunkter som finns på området och därav dra slutsatser för egen
del. Det finns således enligt utskottets mening ett behov av överväganden
och information i de frågor som ovan diskuterats. Utskottet kan konstatera att
även regeringen är av denna mening. Miljöministern har således den 19
januari i en interpellationsdebatt (prot. 1998/99:41) framhållit att behovet av
ändrade eller kompletterande regler för tillståndsgivning på området behöver
utredas. Enligt vad utskottet erfarit under beredningen av detta ärende pågår
för närvarande ett arbete inom Regeringskansliet med att utforma direktiv för
en sådan utredning.

Även i fråga om behovet av att klarlägga kunskapsläget vad gäller hälsoef-
fekterna av användningen av mobiltelefonisystem gav ministern uttryck för
samma uppfattning som utskottet. I det regeringsuppdrag som givits till
Rådet för arbetslivsforskning att sammanställa svenska och internationella
forskningsresultat inom området hälsorisker av elektriska och magnetiska
fält ingår således även frågor om mobiltelefoni. Rådet kommer under hösten
1999 att lämna en särskild rapport till regeringen som rör användningen av
mobila telefonisystem och strålningsförhållanden kring radiosändare för
mobiltelefoni.

Bostadsutskottet konstaterar sammanfattningsvis att regeringen uppmärk-
sammat behovet av överväganden och information i de ovan diskuterade
frågorna om mobiltelefoninäten. Det får förutsättas att bl.a. den information
på området som skall sammanställas av Rådet för arbetslivsforskning kan
spridas i lämpliga former. Utskottet förutsätter vidare att regeringen åter-
kommer till riksdagen i fråga om samhällets tillsyn och kontroll av nätens
utbyggnad om utredningen leder fram till förslag om ändrade regler i detta
avseende.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att de frågor som tagits upp av motionärerna i hög grad kan förväntas bli beaktade i det pågående arbetet på området. Motionerna 1998/99:Bo514 (mp) och 1998/99:Bo519 (s) avstyrks av detta skäl.

Bullerstörningar

Problemen med buller och andra ljudstörningar i vår dagliga miljö uppmärksammas i tre motioner.

Enligt motion 1998/99:Bo506 (mp) är dessa problem i dag så omfattande att de bidrar till en sänkt livskvalitet för många människor. Motionärerna föreslår mot denna bakgrund att en utredning tillsätts som klarlägger behovet av bullerfria miljöer i samhället. Liknande synpunkter förs fram i motion 1998/99:Bo516 (s). Motionären efterfrågar någon form av ljudfria zoner och föreslår att en utredning tillsätts om ljudsanering av offentliga miljöer.

I motion 1998/99:MJ779 (fp) yrkande 3 tas framför allt upp frågan om vägtrafikbuller. Motionären anser att åtgärder måste vidtas i syfte att ge boende tillgång till en god ljudmiljö. Dessa åtgärder bör leda till att ljudnivån sänks åtminstone på den sida av bebyggelsen som inte vetter mot trafik.

Bostadsutskottet har vid ett flertalet tillfällen givit uttryck för åsikten att problemen med *bullerstörningar* i vår vardagsmiljö bör ägnas stor uppmärksamhet. Vid behandlingen av vissa motionsförslag föregående år konstaterade utskottet att tystnad i dagens moderna samhälle närmast får betraktas som en "bristvara". Den fråga som i detta sammanhang främst diskuterades var problemen med lågfrekvent buller, dvs. buller som har en så låg frekvens att det knappt är hörbart eller inte alls kan uppfattas. Utskottets överväganden (bet. 1997/98:BoU4) ledde fram till ett tillkännagivande av riksdagen om behovet av en översyn av frågan. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Många olika aspekter kan naturligtvis läggas på den mer övergripande frågan om de allmänna bullerstörningarna i samhället och vilka åtgärder som kan bli nödvändiga att vidta i olika sammanhang. I riksdagsarbetet har exempelvis frågan uppmärksamats genom den handlingsplan mot buller som antogs år 1994 (bet. 1993/94:JoU31). Utskottet kan här också erinra om att frågan nyligen diskuterats i samband med riksdagens behandling av regeringens förslag om svenska miljömål m.m. Med anledning av propositionen väcktes flera motioner med liknande yrkanden som de nu aktuella. Miljö- och jordbruksutskottet hänvisade vid behandlingen av dessa motioner till miljö kvalitetsmålet God byggd miljö där det även ingår att människor inte skall utsättas för bullerstörningar. I sitt betänkande (1998/99: MJU6) konstaterar miljö- och jordbruksutskottet också att bl.a. frågan om delmål för tysta områden kommer att behandlas av den parlamentariska beredning som givits i uppdrag att föra arbetet med miljö kvalitetsmålen vidare.

I propositionen om svenska miljömål anger regeringen också som ett delmål att trafikbullret skall minskas till att underskrida gällande riktvärden. Regeringen hänvisar här till det åtgärdsprogram för att minska buller invid trafikanläggningar som riksdagen godkände våren 1997 (1996/97:TU7). Åtgärdsprogrammet är etappindelad så att den del av bebyggelsen som är

utsatt för de högsta bullernivåerna först skall åtgärdas. Berörda myndigheter har fått uppdrag inom ramen för åtgärdsprogrammet. Boverket har till uppgift att utarbeta underlag för tillämpningen av riktvärden för bl.a. trafikbuller vid planläggning och byggande. Verkets arbete skall vara slutfört den 1 september 1999.

Frågan om hur problemen med bullerstörningar skall begränsas har också varit aktuell i samband med den revidering av Boverkets byggregler som nyligen genomförts. De krav på ljudisolering som följer av byggreglerna och de råd som ges om hur kraven skall tillgodoses torde kunna bidra till att problemen begränsas i nytilkommande bebyggelse. Flera byggherrar och fastighetsägare har också under de senaste åren ställt allt högre krav i dessa avseenden. Bostadsutskottet ser positivt på denna utveckling.

Som framgår av redovisningen ovan pågår ett arbete inom många områden med frågor om hur problemen med bullerstörningar skall kunna begränsas. Utskottet förutsätter att regeringen aktivt följer utvecklingen och tar de initiativ som kan vara befogade. Regeringen kan också förväntas utveckla sin syn på vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas bl.a. i samband med det fortsatta arbetet med miljökvalitetsmålen och det tillkännagivande om lågfrekvent buller som bostadsutskottet initierat. Mot denna bakgrund anser utskottet att något ytterligare tillkännagivande i enlighet med förslagen i motionerna 1998/99:Bo506 (mp), 1998/99:Bo516 (s) och 1998/99: MJ779 (fp) yrkande 3 för närvarande inte är erforderligt. Motionerna avstyrks således.

Tillgänglighet

I ett flertal motioner behandlas olika frågor som rör tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.

I partimotion 1998/99:Bo208 (v) yrkande 13 föreslås att riksdagen hos regeringen skall begära ett lagförslag som innebär att enkelt avhjälpna hinder mot tillgänglighet skall vara åtgärdade senast år 2005. Motionärerna bakom motion 1998/99:So455 (c) yrkande 3 anser att varje sektor i samhället bör ges ett lagstadgat ansvar för den offentliga miljön så att respektive sektors utbud av service och tjänster blir tillgängliga för människor med funktionshinder. Det framhålls särskilt att den offentliga sektorn bör föregå med fullgoda insatser. I samma motion – yrkande 4 – föreslås förändringar i socialtjänstlagen så att socialtjänstens medverkan och roll i den kommunala samhällsplaneringen framgår tydligt. I partimotion 1998/99:So465 (fp) yrkandena 14 och 15 föreslås att myndigheter, landsting och kommuner skall upprätta planer för att avlägsna lätt åtgärdade hinder i den offentliga miljön och att åtgärderna för handikappanpassning skall läggas in i myndigheternas, kommunernas och landstingens långsiktiga budgetar och finansieras enligt ansvars- och finansieringsprincipen. Motionärerna bakom motion 1998/99:So376 (kd) yrkande 13 anser att plan- och bygglagen skall ändras så att en byggherre skall bevisa tillgängligheten för ett planerat byggprojekt innan byggnadsnämnden skall kunna bevilja bygglov. Enligt motion 1998/99:Bo208 (v) yrkande 14 bör en lagändring genomföras som ger handikapporganisationer rätt att delta i byggsamråd redan under projekteringsstadiet och

senast tre veckor före byggstart. I motion 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 5 föreslås stimulansåtgärder för handikapporganisationernas arbete med guider med krav på tillgänglighet för olika typer av funktionshinder. Situationen för blinda tas särskilt upp i motion 1998/99:Bo518 (m). Där förespråkas en utredning om krav på s.k. blindspår i trottoarer, vilket innebär att olika typer gatubeläggning skall användas för att ange var busshållplatser o.d. är lokaliserade. Motion 1998/99:So212 (fp) yrkande 2 avser att riksdagen skall göra ett tillkännagivande om att det vid varje ny- och ombyggnad av bostadshus och andra lokaler borde vara en självklarhet att beakta hörselskadades behov av en tillfredsställande ljudmiljö.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat en mängd olika frågor som gäller att ge den bebyggda miljön ökad tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt funktionsförmåga. Under förra riksmötet togs frågorna upp i betänkandena 1997/98:BoU4, 1997/98:BoU5 och 1997/98:BoU10 samt i yttrandet 1997/98:BoU6y. Dit hänvisas för en beskrivning av frågornas hantering under senare år. I detta sammanhang bör också uppmärksammas ett av utskottet föreslaget och av riksdagen gjort tillkännagivande bl.a. avseende förbättringar av tillgänglighet i befintliga offentliga lokaler och på allmänna platser (bet. 1995/96:BoU1).

Det har gått en relativt lång tid sedan Plan- och byggutredningen lämnade sitt förslag om lagstiftning med krav på att hinder för tillgänglighet och användbarhet som är enkla att åtgärda skulle vara åtgärdade före år 2000 i befintliga publika lokaler och på befintliga allmänna platser (SOU 1994:36). Utskottet har tidigare uttalat sig för en skyndsam handläggning av frågorna om tillgänglighet i den offentliga miljön, vilket riksdagen på förslag av utskottet givit regeringen till känna. Liksom socialutskottet har bostadsutskottet förklarat sig inte vara främmande för att överväga lagstiftning på området (jfr bet. 1997/98:BoU5 och 1997/98:SoU6).

Regeringen är väl uppmärksam på tillgänglighetsfrågornas vikt. Relativt nyligen behandlade regeringen frågorna i en skrivelse till riksdagen om handikappolitiken (skr. 1996/97:120). I den regeringsförklaring statsministern lämnade vid inledningen av årets riksmöte den 6 oktober 1998 nämndes frågor om funktionshinder bland de prioriterade. Särskilt angavs att tillgängligheten till offentliga lokaler och kollektivtrafik skall förbättras. Inom Regeringskansliet pågår nu arbetet med en nationell handlingsplan för handikappolitiken. Handlingsplanen skall ställa upp långsiktiga mål för politiken, innehålla förslag på alla områden och också omfatta tillgänglighetsfrågorna. Planen kan förväntas ligga på riksdagens bord kommande höst.

Utskottet anser sig ha skäl att utgå från att frågorna om tillgänglighet kommer att ägnas god uppmärksamhet i den kommande nationella handlingsplanen och att riksdagen som en del av denna plan kommer att tillställas förslag till förbättringar bl.a. när det gäller att enkelt åtgärdade hinder för tillgänglighet och användbarhet i den offentliga miljön skall bli avlägsnade. Det finns alltså skäl att avvakta med ett närmare ställningstagande till de förslag som lagts fram i motionerna. Mot bakgrund av vad som nu sagts avstyrker utskottet motionerna 1998/99:Bo208 (v) yrkande 13, 1998/99:So455 (c) yrkandena 3 och 4, 1998/99:So465 (fp) yrkandena 14 och 15, 1998/99:So376 (kd) yrkande 13, 1998/99:Bo208 (v) yrkande 14, 1998/99:

Barnsäkerhet i byggnader

Riksdagen gjorde på bostadsutskottets förslag ett tillkännagivande om barnsäkerhet i byggnader våren 1997 (1996/97:BoU12). Enligt utskottet borde frågan ges fortsatt hög prioritet och särskild vikt läggas på informationsinsatser. Utskottet ansåg det viktigt att de erfarenheter som vunnits om barnsäkerhet i byggnader gavs stor spridning och att det var angeläget att alla berörda gavs information om vilka krav som följde av gällande regler, men också om vad som kunde åstadkommas med enkla medel på frivillig väg. Informationsinsatserna borde enligt utskottet samordnas mellan olika myndigheter, organisationer och företag som har ett särskilt ansvar för barnsäkerhetsfrågorna.

Regeringen redovisar i propositionen de åtgärder för ökad barnsäkerhet i byggnader som vidtagits sedan riksdagen gjorde sitt tillkännagivande. En skärpning av Boverkets byggregler har genomförts avseende balkongräcken och balkonginglasningar. Boverket har också tillsammans med andra berörda parter arbetat för att aktivt sprida information till myndigheter och allmänheten. Genom de redovisade åtgärderna anser regeringen att syftet med riksdagens tillkännagivande om barnsäkerhet uppnåtts.

I Vänsterpartiets partimotion 1998/99:Bo208 från allmänna motionstiden tas frågan om barnsäkerhet i byggnader upp. Motionärerna framhåller att de krav som finns i byggreglerna inte omfattar hus som är byggda före år 1973 eller ombyggda före år 1976. I motionens yrkande 12 föreslås därför att lagstiftningen på området ses över, speciellt med avseende på vilka krav som bör ställas för dessa bostäder.

Bostadsutskottet anser att frågan om *barnsäkerhet i byggnader* är av sådan vikt att den bör vara föremål för kontinuerlig uppmärksamhet. Som framgått ovan har utskottet också tagit initiativ till informationsinsatser på området. Det får förutsättas att berörda myndigheter även fortsättningsvis aktivt verkar för att kunskapen om hur olycksfall kan förebyggas ges en vid spridning.

Vad gäller motionsförslaget om en översyn av kraven på barnsäkerhet i äldre bostäder har utskottet noterat att Barnombudsmannen i sin årsrapport till regeringen nyligen tagit upp frågan och förordat en ändring av Boverkets byggregler. Rapporten kommer nu att beredas inom Regeringskansliet. Regeringen är således uppmärksam på den fråga som tas upp i motion 1998/99:Bo208 (v) yrkande 12. Ett tillkännagivande kan därför inte nu anses vara nödvändigt. Yrkandet avstyrks.

Brandvarnare

Riksdagen gjorde våren 1997 på bostadsutskottets förslag även ett tillkännagivande om behovet av brandvarnare (bet. 1996/97:BoU12). Utskottet konstaterade i detta sammanhang att krav på brandvarnare i samband med ny- och tillbyggnad var under införande. Utskottet underströk emellertid att informationsåtgärder vad gäller behovet av brandvarnare i det befintliga bostadsbeståndet borde komma till stånd.

I propositionen (s. 43–44) redovisas de regeländringar och informationsinsatser som vidtagits sedan år 1997. I dag gäller enligt byggreglerna att nya bostadshus skall förses med ”anordning för tidig upptäckt av brand samt utrymningslarm”. Boverket och andra myndigheter och organisationer har genomfört informationsinsatser vad gäller befintliga bostäder. Regeringen anser att syftet med tillkännagivandet därmed är uppnått.

Enligt motion 1998/99:Bo517 (s) har inte genomförda informationskampanjer givit tillräckligt resultat i det befintliga bostadsbeståndet. Fortfarande saknar en stor andel av bostadsbeståndet brandvarnare. Motionären föreslår därför att krav på obligatorisk brandvarnare i alla bostäder lagregleras.

En rätt installerad och fungerande *brandvarnare* har i många fall bidragit till att rädda både liv och egendom. Utskottet delar vad som i motionen anförts om värdet av att installera brandvarnare i våra bostäder. Undersökningar visar också att brandvarnare har installerats i betydande utsträckning. Omkring 75 % av hushållen beräknas ha brandvarnare. Andelen är väsentligt högre i småhus än i flerbostadshus.

Utskottet har tidigare uttalat att även om brandvarnare har installerats i betydande delar av bostadsbeståndet är detta inte tillräckligt. Utskottets ställningstagande i denna del står fast. Vikten av att alla hem och lokaler där människor vistas utrustas med brandvarnare kan enligt utskottets mening inte nog betonas. Det skärpta krav som genom byggreglerna numera ställs på brandvarnare vid ny- och tillbyggnad är ett uttryck för denna uppfattning.

Arbetet med att öka användningen av brandvarnare bör således fortsätta. I detta arbete kan såväl myndigheter, försäkringsbolag som andra berörda parter göra aktiva insatser. Utskottet är emellertid inte för sin del berett att föreslå en ändring av byggnadslagstiftningen som innebär att det ställs lagkrav på brandvarnare även i äldre bostäder. Motion 1998/99:Bo517 (s) avstyrks således.

Övriga frågor om egenskapskrav

I två motioner diskuteras de krav som ställs i byggnadslagstiftningen på bostadsutformningen i fråga om studentbostäder. Motionärerna anser att de studentbostäder som byggs i dag ofta överträffar de bostäder som redan finns på högskoleorten vad gäller rumsstorlek, standard och tillgång till faciliteter. Mot denna bakgrund föreslås i Centerpartiets partimotion 1998/99:Ub453 yrkande 19 och i motion 1998/99:Bo213 (c) yrkande 1 att enklare regler införs för byggande av studentbostäder.

Enligt Boverkets byggregler kan de allmänt gällande kraven på nybyggda bostäder enligt PBL och BVL delvis frångås vad gäller särskilda boendeformer för studerande och ungdomar. För sådana boendeformer får, för en mindre grupp boende, delar av enskilda lägenheters utrymmen och utrustning sammanföras till gemensamma utrymmen. De gemensamma utrymmena skall vara så stora och välutrustade att de utgör fullgod kompensation för inskränkningarna i den enskilda lägenhetens standard.

Bostadsutskottet är inte på de grunder som anförts i de aktuella motionerna berett att förorda någon förändring av gällande *byggregler för studentbostä-*

der. Motionerna 1998/99:Ub453 (c) yrkande 19 och 1998/99:Bo213 (c) 1998/99:BoU8
yrkande 1 avstyrks således.

Användningen av modern informationsteknik bör enligt Vänsterpartiets partimotion 1998/99:T803 yrkande 13 underlättas genom att ett krav införs om att alla nybyggda bostäder skall förberedas för IT.

Motsvarande yrkande om *förberedelser för IT* framfördes även föregående år. Utskottet anförde då (bet. 1997/98:BoU4 s. 23):

Modern teknik bl.a. i form av IT har kommit att bli ett viktigt inslag i vår tillvaro. Det kan naturligtvis finnas anledning att vidta åtgärder för att på olika sätt göra den lätt tillgänglig också i våra hem. Utskottet är dock inte berett att förorda att det ställs krav på att förberedelser för IT skall göras vid all nybyggnation. Genom den snabba utvecklingen på IT-området torde det vara svårt att i dag förutse vilka eventuella behov av särskilda installationer m.m. som i framtiden kan komma att erfordras för att tekniken skall kunna utnyttjas fullt ut. De anordningar som i dag behövs för att använda t.ex. en hemdator och för att söka information på Internet, dvs. eluttag och telefonanslutning, torde så gott som undantagslöst finnas i nybyggda bostäder.

Utskottet vidhåller sin bedömning. Motion 1998/99:T803 (v) yrkande 13 avstyrks således.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *lydelsen av 4 § BVL*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag antar som bilaga 1 till detta betänkande fogat lagförslag i motsvarande del och avslår motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 1 och 1998/99:Bo6 yrkande 4,

res. 1 (v, kd)

2. beträffande *krav på befintliga hissar*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo3 och 1998/99:Bo4,

res. 2 (fp)

3. beträffande *2 a och 21 §§ BVL*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag antar som bilaga 1 till detta betänkande fogat lagförslag i motsvarande delar,

4. beträffande *ändringar i övrigt i BVL och PBL*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag antar som bilaga 1 till detta betänkande fogat lagförslag i motsvarande delar,

5. beträffande *förslag till lag om ändring i miljöbalken*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag antar som bilaga 1 till detta betänkande fogat lagförslag i motsvarande del,

6. beträffande *överlämnande av vissa ärenden till domstol*

att riksdagen med anledning av regeringens förslag antar utskottets som bilaga 2 till detta betänkande fogade lagförslag,

7. beträffande *den kommunala förköpslagen*

att riksdagen med bifall till regeringens förslag antar som bilaga 1 till detta betänkande fogat lagförslag i motsvarande del samt avslår motion 1998/99:Bo2 yrkande 3,

res. 3 (m)

8. beträffande *översyn av funktionskontrollen av ventilationssystem*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo509 yrkande 5,

res. 4 (v)

9. beträffande *ventilationskontroll i en- och tvåbostadshus*
att riksdagen godkänner regeringens förslag samt avslår motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 2, 1998/99:Bo5 yrkandena 1 och 2 samt 1998/99:Bo6 yrkande 2,

res. 5 (v, mp)

res. 6 (kd, fp)

10. beträffande *kontroll av imkanaler*
att riksdagen avslår motion 1998/99:N326 yrkande 16,

11. beträffande *förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 3, 1998/99:Bo2 yrkande 1 och 1998/99:Bo6 yrkande 5,

res. 7 (m, c)

res. 8 (v)

res. 9 (kd)

12. beträffande *länsstyrelsens prövning av kraven enligt PBL*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo2 yrkande 2,

res. 10 (m, c, fp)

13. beträffande *miljöanpassat byggande och boende*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo5 yrkande 3, 1998/99:Bo237 yrkande 7, 1998/99:Bo509 yrkande 7, 1998/99: MJ749 yrkande 3 samt 1998/99:So379 yrkande 5,

res. 11 (v, kd, c, mp)

14. beträffande *ett program för allergisanering*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:So374 yrkande 4, 1998/99:So375 yrkande 1 och 1998/99:Ub246 yrkande 15,

res. 12 (kd, c)

15. beträffande *Agenda 21-arbetet*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo507 yrkande 8,

res. 13 (c)

16. beträffande *deklaration av bostäder*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo509 yrkande 4, 1998/99: MJ779 yrkande 6 och 1998/99:So374 yrkande 5,

res. 14 (v, mp)

res. 15 (fp)

17. beträffande *ökat kretsloppstänkande avseende byggnadsverk och byggmaterial*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo509 yrkandena 1 och 8, det senare i motsvarande del,

res. 16 (v)

18. beträffande *byggproduktdirektivets tillämpning*
att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo6 yrkande 1,

res. 17 (kd)

19. beträffande *ett utökat typgodkännande av byggmaterial*

20. beträffande *tillämpningen av produktvalsprincipen avseende kemiska produkter*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo509 yrkande 8 i motsvarande del,

res. 18 (v)

21. beträffande *byggmaterial och allergier m.m.*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo6 yrkande 3 och 1998/99:So374 yrkande 8,

res. 19 (kd)

22. beträffande *kretsloppsanpassning av va-system*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo507 yrkande 4, 1998/99: MJ520 yrkande 3 och 1998/99: MJ802 yrkande 6,

res. 20 (kd, c, fp, mp)

23. beträffande *mobiltelefonantennar*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo514 och 1998/99:Bo519,

24. beträffande *bullerstörningar*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo506, 1998/99:Bo516 och 1998/99: MJ779 yrkande 3,

25. beträffande *tillgänglighet*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo208 yrkandena 13 och 14, 1998/99:Bo237 yrkande 5, 1998/99:Bo518, 1998/99:So212 yrkande 2, 1998/99:So376 yrkande 13, 1998/99:So455 yrkandena 3 och 4 samt 1998/99:So465 yrkandena 14 och 15,

res. 21 (v, kd, c, fp, mp)

26. beträffande *barnsäkerhet i byggnader*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo208 yrkande 12,

res. 22 (v, kd, c, fp, mp)

27. beträffande *brandvarnare*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Bo517,

28. beträffande *byggregler för studentbostäder*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Bo213 yrkande 1 och 1998/99:Ub453 yrkande 19,

res. 23 (c)

29. beträffande *förberedelser för IT*

att riksdagen avslår motion 1998/99:T803 yrkande 13.

Stockholm den 29 april 1999

På bostadsutskottets vägnar

Lennart Nilsson

I beslutet har deltagit: Lennart Nilsson (s), Lilian Virgin (s), Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Sten Andersson (m), Carina Moberg (s), Inga Berg-

Reservationer

1. Lydelsen av 4 § BVL (mom. 1)

Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Sten Lundström (v) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med ”Utskottet förstår” och slutar med ”4 § BVL” bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening finns det anledning att uppmärksamma den reglering av kraven på hissar och andra byggprodukter som följer av regeringens förslag till lydelse av 4 §. Lagrådet har med anledning av att förslaget remitterats dit uttalat att om man, som synes högst rimligt, vill införa krav om handikappanpassning av byggprodukter, bör en hänvisning också till punkt 8 i 2 § första stycket föras in i 4 §. Lagrådet uppmärksammade i detta sammanhang frågan om en hänvisning också bör ske till punkterna 7 och 9 samma lagrum. Det undandrog sig dock Lagrådets bedömning, om man redan nu kunde hänvisa också till dessa båda punkter. Enligt utskottets mening finns skäl till närmare överväganden av om inte hänvisningen i 4 § bör ske till samtliga punkter i 2 § första stycket. Det förefaller nämligen mer logiskt att samtliga de krav som BVL ställer på byggnadsverket också ställs på byggprodukter. Ytterligare ett skäl till att dessa överväganden behöver göras är att utformningen av 2 och 4 §§ lätt bibringar regeltolkaren uppfattningen att några krav inte kan ställas när det gäller en byggprodukts lämplighet i de avseenden som behandlas i 2 § första stycket 7–9. Vad utskottet nu anfört talar för att utformningen av 4 § bör ändras. Utskottet anser emellertid att det inte finns ett tillräckligt underlag för riksdagen att nu fatta beslut i frågan. Frågan behöver således bli föremål för närmare överväganden. För samma slutsats talar också att en översyn kan ge anledning till andra förändringar av lagstiftningen. Översynen bör ankomma på regeringen som bör återkomma till riksdagen med de förslag som detta arbete ger anledning till. Mot bakgrund av det initiativ som utskottet nu tar bör regeringens förslag till lagändring genomföras. Riksdagen bör med anledning av motionerna 1998/99:Bo1 (v) yrkande 1 och 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 4 ge regeringen till känna vad utskottet anfört och anta regeringens förslag i fråga om *lydelsen av 4 § BVL*.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *lydelsen av 4 § BVL*

att riksdagen bifaller regeringens förslag och antar som bilaga 1 till detta betänkande fogat lagförslag i motsvarande del samt med anledning av motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 1 och 1998/99:Bo6 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Det kan" och slutar med "*befintliga hissar*" bort ha följande lydelse:

Det kan noteras att det inte finns någon formell skyldighet att genomföra alla de åtgärder som följer av rekommendationerna. Det primära bör i stället rimligen vara att uppnå det syfte som rekommendationerna ger uttryck för, bl.a. ökad säkerhet. Det kan anses naturligt att vid de överväganden som skall göras i dessa frågor ta intryck både av de EG-regler som gäller nya hissar och de krav som ställs på ett byggnadsverk med stöd av 2 § första stycket 8. Dessa ger uttryck för den vikt som skall tillmätas tillgänglighetsaspekterna. Det lär finnas tekniska förutsättningar för att kraven på tillgänglighet och säkerhet inte skall behöva komma i konflikt med varandra. Kraven på hissar bör således utformas så att tillgängligheten och användbarheten inte försämras. Enligt utskottets mening är dessa aspekter beträffande det befintliga beståndet av hissar en så viktig fråga att det är påkallat med ett särskilt tillkännagivande. Riksdagen bör således med anledning motionerna 1998/99:Bo4 (fp) yrkandena 1 och 2 samt 1998/99:Bo3 (s) ge regeringen till känna vad utskottet anfört om *krav på befintliga hissar*.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *krav på befintliga hissar*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo3 och 1998/99:Bo4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Den kommunala förköpslagen (mom. 7)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Utskottet har" och slutar med "*kommunala förköpslagen*" bort ha följande lydelse:

Enligt bostadsutskottets uppfattning bör den kommunala förköpsrätten avskaffas. Det främsta skälet till detta ställningstagande är att förköpsrätten inte fyller någon funktion i den kommunala markplaneringen. Det är även av vikt att framhålla att förköpsrätten gör att enskilda markägare hamnar i en orimligt svag position i förhållande till kommunerna. Detta skall ses mot bakgrund av att det kommunala planmonopolet, expropriationslagen och överlägsna ekonomiska och personella resurser ger kommunerna en mycket stark maktställning. Ett avskaffande av den kommunala förköpsrätten skulle bidra till en sundare fastighetsmarknad. Vidare kan det ifrågasättas om det är rimligt att spendera skattemedel på en kommunalisering av mark för bebyggelse samtidigt som resurserna inte förslår att tillgodose mer angelägna kommunala verksamheter. Regeringen bör snarast förelägga riksdagen förslag om nödvändig lagstiftning för avskaffande av den kommunala förköpsrätten. Vad utskottet nu med anledning av motion 1998/99:Bo2 (m) yrkande 3 anfört om *den kommunala förköpslagen* bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. beträffande *den kommunala förköpslagen*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo2 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Översyn av funktionskontrollen av ventilationssystem (mom. 8)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "De hittillsvarande" och på s. 12 slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

De omfattande problemen med inomhusmiljön i bostäder och andra byggnader är en av vår tids viktigast miljö- och hälsofrågor. Grundproblemen är att felaktiga byggmaterial har använts och att byggmetoderna lett till att fukt byggs in i husen. För det framtida byggandet är det därför nödvändigt att skapa tydligare regler som utgår från den kunskap om miljövänlig byggt teknik som finns i dag. Den största frågan är emellertid hur vi skall komma till rätta med de problem som redan finns inbygga i en stor del av dagens byggnadsbestånd. Omfattande insatser krävs för att byta ut det felaktiga byggmaterialet och torka ut fukten. Det krävs också en fungerande ventilation för att vädra bort fukt och hälsovådliga emissioner. Det är i detta sammanhang som den obligatoriska ventilationskontrollen har en mycket viktig uppgift.

Under de senaste årtiondena har komplicerade och ofta dåligt fungerande ventilationssystem kommit till utbredd användning. Dessa system finns dessutom i stor utsträckning i samma byggnader som har problem med fukt och emissioner. Systemen kräver omfattande underhåll och tillsyn. De krav på återkommande kontroll som tillämpats sedan år 1993 har visat på mycket omfattande brister på detta område. Problemet är dessutom att många fastighetsägare inte rättar sig efter de bestämmelser som finns om besiktningintervall m.m. Kommunernas tillsynsfunktion har i många fall visat sig vara bristfällig. Inte sällan har kommunerna också i egenskap av fastighetsägare brustit i efterlevanden av kraven på besiktning.

Även om vissa tecken tyder på att kraven om funktionskontroll av ventilationssystem i dag följs något bättre än under de första åren är situationen fortfarande inte acceptabel. Utskottet ställer sig mot denna bakgrund bakom förslaget i motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 5 om att bestämmelserna i förordningen om funktionskontroll av ventilationssystem bör ses över och skärpas i olika avseenden. Vad utskottet anfört i denna fråga bör riksdagen med anledning av motionen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *översyn av funktionskontrollen av ventilationssystem*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo509 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Owe Hellberg (v), Sten Lundström (v) och Helena Hillar Rosenqvist (mp)
anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Såväl Byggekvalitetsutredningen" och på s. 13 slutar med "yrkande 2 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet kan inte finna att regeringen redovisar några hållbara argument för sitt förslag om att avskaffa kravet på ventilationskontroll i småhusen. Regeringen hänvisar endast till det egenintresse som dessa fastighetsägare anses ha av att ventilationen fungerar. Utskottet menar emellertid att en fungerande ventilation i alla byggnader är av samhällsintresse mot bakgrund av den stora betydelse som frågan har både för folkhälsan och för energikonsumtionen. Dåligt fungerande ventilation bidrar till de ökande problemen med allergier. Inte minst ansvaret för den uppväxande generationen gör att kravet på en ventilationskontroll i småhusen vart nionde år bör upprätthållas tills vidare.

Utskottet kan också konstatera att regeringen lägger fram sitt förslag trots att det i dag helt saknas kunskap om hur det hittillsvarande kravet på ventilationskontroll i småhusen har efterlevts och vilka resultaten blivit av genomförda besiktningar. Boverkets uppföljningar har inte omfattat småhusen. Det är av största vikt att fakta nu tas fram för att det nuvarande kontrollobligatoriet skall kunna utvärderas och för att behovet av eventuella ytterligare åtgärder skall kunna övervägas.

Bostadsutskottet föreslår med hänvisning till de aktuella v- och mp-motionerna samt det ovan anförda att regeringens förslag om att undanta en- och tvåbostadshusen från kravet på ventilationskontroll avvisas. Regeringen bör vidare anmodas att ta fram ett faktaunderlag om den hittillsvarande kontrollen i dessa hus och vid behov återkomma till riksdagen med förslag om ytterligare åtgärder för att förbättra ventilationen.

Vad utskottet ovan anfört med anledning av motionerna 1998/99:Bo1 (v) yrkande 1 samt 1998/99:Bo5 (mp) yrkandena 1 och 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Regeringsförslaget avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande ventilationskontroll i en- och tvåbostadshus*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 2 och 1998/99:Bo5 yrkandena 1 och 2 samt med avslag på regeringens förslag och motion 1998/99:Bo6 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

6. Ventilationskontroll i en- och tvåbostadshus (mom. 9)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Yvonne Ångström (fp)
anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Såväl Byggekvalitetsutredningen" och på s. 13 slutar med "yrkande 2 avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan dela regeringens bedömning att småhusägare bör ha både ett egenintresse av och ett ansvar för att den egna bostaden inte är hälsovådlig. För att småhusägarna skall kunna ta detta ansvar krävs emellertid att de har tillräcklig kunskap om vilka krav på ventilationen som bör uppfyllas för att inte hälsorisker skall uppstå. Mycket tyder på att dessa kunskaper i dag är bristfälliga. Olika undersökningar visar också att småhusen ofta har långt sämre ventilation än vad de utformats för.

Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att en informationskampanj om ventilation särskilt riktad mot småhusägarna är en förutsättning för att reglerna om återkommande ventilationskontroll skall kunna ändras i enlighet med regeringens förslag. Som föreslås i kd-motionen bör Boverket, Konsumentverket, Socialstyrelsen och Byggforskningsrådet ges ett gemensamt uppdrag att utforma och genomföra en sådan kampanj.

Riksdagen bör med anledning av regeringens förslag och motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet ovan anför. Motionerna 1998/99:Bo1 (v) yrkande 2 samt 1998/99:Bo5 (mp) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *ventilationskontroll i en- och tvåbostadshus*
att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1998/99:Bo6 yrkande 2 samt med avslag på motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 2 och 1998/99:Bo5 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet (mom. 11)

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m), Rigmor Ahlstedt (c) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Motionärerna menar" och på s. 16 slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening borde regeringen vid sina överväganden om förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet ha tagit fasta på de samstämmiga synpunkter som redovisats om branschens syn på bl.a. beteckningen kvalitetsansvarig. Denna beteckning har uppenbarligen skapat en viss oklarhet när det gäller vad den kvalitetsansvarige egentligen ansvarar för. Beteckningen kvalitetsansvarig antyder således ett ansvar som går långt utöver de krav som ställs i lagtexten. Enligt PBL omfattar den kvalitetsansvariges ansvar snarast vissa definierade kontrolluppgifter. Ansvaret för den egentliga kvalitetssäkringen åvilar däremot byggherren.

Bostadsutskottet har vid tidigare överväganden i frågan om beteckningen kvalitetsansvarig gjort bedömningen att även om det i sak kan vara befogat att byta beteckning skulle det medföra vissa praktiska problem. Utskottet menar emellertid nu att branschens begäran om ett byte av beteckningen i syfte att undanröja de oklarheter som finns måste tillmätas stor tyngd. Beteckningen kvalitetsansvarig bör således bytas mot kontrollansvarig. Rege-

ringen bör överväga om denna ändring bör föranleda ytterligare förtydliganden av lagtexten och därefter snarast återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Vad ovan anförts med anledning av motion 1998/99:Bo2 (m) yrkande 1 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet* att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo2 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 3 och 1998/99:Bo6 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

8. Förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet (mom. 11)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Bostadsutskottet kan" och på s. 16 slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Boverket redovisade efter ett omfattande utredningsarbete år 1997 ett antal förslag till regeringen om hur tillsyns- och kontrollsystemet enligt PBL kan förbättras och bli mera effektivt. Efter två års beredningsarbete inom Regeringskansliet har nu regeringens ställningstagande i frågan redovisats. Utskottet kan konstatera att regeringen bara tycks ha övervägt de förslag som gäller möjligheterna att förenkla hanteringen av de enklare byggprojekten. I denna fråga anser utskottet liksom regeringen att goda förutsättningar finns att förenkla hanteringen redan inom ramen för dagens regelsystem. Regeringens ställningstagande i övriga frågor står emellertid inte att finna i propositionen. Boverkets förslag avseende bl.a. den kvalitetsansvariges roll, krav på slutanmälan och utökad bygglovplikt för särskilt värdefulla byggnader lämnas helt utan kommentar.

Utskottet finner denna handläggning anmärkningsvärd särskilt mot bakgrund av de oroande tecken som finns på att byggnadslagstiftningens krav efterlevs allt sämre. Boverket har således kunnat konstatera att brister finns i det nybyggda bostadsbeståndet både vad gäller tillgängligheten för funktionshindrade och lägenheternas användbarhet i övrigt. Klyftorna mellan bostäder med hög och låg kvalitet har också ökat under senare år.

Särskilt frågan om innebörden av den kvalitetsansvariges uppgifter i byggprocessen finns det skäl att skyndsamt överväga. Med dagens ansvarsfördelning kan det ifrågasättas om beteckningen kvalitetsansvarig är rättvisande. Det bör därför övervägas om den kvalitetsansvariges uppgifter bör utvidgas till att tydligare omfatta även projekterings- och kvalitetssäkringsarbetet. Regeringen bör uppmanas att skyndsamt överväga denna fråga och de förslag som Boverket lagt fram i övrigt samt att därefter återkomma med förslag om förändringar av gällande regler.

Vad utskottet ovan anför om förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet med anledning av motion 1998/99:Bo1 (v) yrkande 3 bör riksdagen

som sin mening ge regeringen till känna. Detta innebär även att vad som i motionerna 1998/99:Bo2 (m) yrkande 1 och 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 5 förordats i frågan kommer att kunna beaktas vid regeringens överväganden.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet* att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 3, 1998/99:Bo2 yrkande 1 och 1998/99:Bo6 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

9. Förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet (mom. 11)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Bostadsutskottet kan" och på s. 16 slutar med "yrkande 5" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet delar inte regeringens bedömning att det inte föreligger några förändringsbehov i det nuvarande tillsyns- och kontrollsystemet enligt PBL. Starka skäl talar tvärtom för att systemet bör revideras i vissa avseenden. Särskilt angeläget är det att se över systemet vad gäller kraven på kvalitetssäkring. Tidspressen i dagens byggprojekt gör ofta att tidsplanen prioriteras före de krav som bör ställas från kvalitets- och miljösynpunkt. Det är därför angeläget att finna former för att den långsiktiga kvaliteten hos den färdiga byggnaden skall tillmätas större tyngd.

En fråga som är viktig att uppmärksamma i detta sammanhang är den roll som tilldelats den kvalitetsansvarige. I dagsläget råder viss oklarhet över vilket ansvar den kvalitetsansvarige har för byggprojektet. Det förhållandet att det redan finns en "kvalitetsansvarig" har ibland lett till att intresset hos vissa byggherrar att exempelvis anlita sakkunniga konsulter i olika kvalitetsfrågor minskat. Utskottet anser att det i de förordade övervägandena bl.a. bör prövas att utvidga den kvalitetsansvariges uppgifter till att omfatta hela byggprojektet, från projektering till färdig byggnad.

Det bör ankomma på regeringen att ytterligare se över tillsyns- och kontrollsystemet i bl.a. de avseenden som utskottet ovan tagit upp och därefter återkomma till riksdagen i frågan. Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 5 anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Detta innebär även att vad som i motionerna 1998/99:Bo1 (v) yrkande 3 och 1998/99:Bo2 (m) yrkande 1 förordats i frågan kan ansett vara tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet* att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo1 yrkande 3, 1998/99:Bo2 yrkande 1 och 1998/99:Bo6 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m), Rigmor Ahlstedt (c), Yvonne Ångström (fp) och Ewa Thalén Finné (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 17 börjar med "Bostadsutskottet kan" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Bostadsutskottet vill erinra om att en av de bärande tankarna när det nuvarande bostadssubventionssystemet utformades var att ta bort den detaljreglering som tillämpats i tidigare system. Tanken var också att länsstyrelsen inte skulle göra någon självständig prövning av om ett byggprojekt uppfyllde kraven i byggnadslagstiftningen. Kraven skulle anses vara tillgodosedda om bygglov hade givits. Därigenom kunde en onödig och kostnadsdrivande dubbelkontroll undvikas.

Utskottet kan nu konstatera att de förändringar som regeringen genomförde i förordningen om statlig bostadsbyggnadssubvention år 1995 lett fram till att den förenklade handläggningen i subventionsärenden inte längre tillämpas. Länsstyrelserna gör i dag en självständig prövning av om kraven enligt PBL är uppfyllda oberoende av den tillsyns- och kontrollprocess som sker i annan ordning. Detta har i ett flertal fall lett fram till att de besked som en byggherre fått av kommunen vid exempelvis byggsamråden kunnat kullkastas genom länsstyrelsens prövning i ett senare skede av byggprocessen. Inte sällan har länsstyrelserna dessutom gjort sig till talesman för en betydligt restriktivare tolkning av bestämmelserna i PBL och BVL än vad kommunernas bedömning i motsvarande fråga inneburit.

Den beskrivna ordningen har skapat stor osäkerhet om vilka krav och bedömningar som en byggherre egentligen har att rätta sig efter. Det bör därför övervägas hur en förenkling kan genomföras av prövningen av om ett bostadsbyggnadsprojekt uppfyller kraven i PBL. Utgångspunkten för denna översyn bör vara att flera myndigheter inte skall behöva göra bedömningar i samma fråga. Regeringen bör ges i uppdrag att efter sina överväganden återkomma med förslag om förenklingar av dagens regler.

Riksdagen bör med anledning av det anförda och motion 1998/99:Bo2 (m) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. *beträffande länsstyrelsens prövning av kraven enligt PBL*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo2 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

11. Miljöanpassat byggande och boende (mom. 13)

Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Helena Hillar Rosenqvist (mp) och Rigmor Ahlstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet kan" och på s. 20 slutar med "yrkande 5 avslås" bort ha följande lydelse:

Redan år 1995 gjorde en bred riksdagsmajoritet på förslag av bostadsutskottet (bet. 1994/95:BoU18) tre tillkännagivanden som alla avsåg insatser för att få till stånd ett miljöanpassat byggande och boende. Tillkännagivan-

dena avsåg ett miljö- och hälsoriktigt byggande och boende, återanvändning och återvinning i byggandet samt elöverkänslighet. Till grund för utskottets och riksdagens ställningstagande låg bl.a. en strävan att ersätta det dittillsvarande synsättet på byggande och boende som två av varandra oberoende delar i en byggnads livscykel med ett nytt betraktelsesätt där hela processen från planering till brukande ses som ett integrerat förlopp. I en sådan syn ligger naturligtvis också att det måste finnas ett starkt samband mellan en byggnads effekter på miljön i ett långsiktigt perspektiv och dess hälsoeffekter på dem som brukar den. Utskottet har också noterat att denna helhetssyn nu vunnit insteg hos alltfler aktörer på bygg- och bostadsmarknaden. Det är naturligtvis glädjande i sig. Samtidigt tvingas utskottet konstatera att det fortfarande finns en lång väg att gå när det gäller att till fullo föra ut denna helhetssyn i praktisk tillämpning.

Med anledning av riksdagens tillkännagivanden gav regeringen Boverket i uppdrag att föreslå lämpliga åtgärder i fråga om förbättring av inomhusmiljön m.m. Boverkets arbete har resulterat i en lång rad rapporter varav flertalet givits ut i serien Bygg för hälsa och miljö. Enligt utskottets mening ger rapporterna underlag för ställningstagande i en lång rad frågor som skulle kunna föra arbetet med att få till stånd ett miljö- och hälsoriktigt byggande framåt. Trots detta avstår regeringen från att i propositionen lägga fram några förslag på området. Regeringen nöjer sig med att uttala att den uppmärksam följer dessa frågor och att den vid behov avser att återkomma till riksdagen. Enligt utskottets mening är detta inte tillräckligt. Även om naturligtvis aktörerna på byggmarknaden likaväl som fastighetsägare och boende har ett ansvar för att våra bostäder inte förbrukar mer av våra resurser än nödvändigt och att bostäderna är hälsosamma att bo i är det inte rimligt att tänka sig att de ensamma skall ta detta ansvar. Även samhället måste naturligtvis på olika sätt verka för att vi når fram till ett miljö- och hälsoriktigt byggande och boende som kommer alla till del.

Vad som nu erfordras är förslag om konkreta åtgärder som grundas bl.a. på de kunskaper som vunnits genom Boverkets arbete. Förslag till åtgärder med denna inriktning förs också fram i motioner (kd), (v), (mp) och (c). I enlighet med förslagen i motionerna bör det sålunda uppdras åt regeringen att skyndsamt för riksdagen redovisa överväganden och förslag till åtgärder avseende bl.a.

- definitionen av en ekologisk byggnad,
- ekologisk anpassning av va-systemen,
- klargörande av ansvarsfrågan vad gäller återanvänt byggnadsmaterial,
- ökade miljökrav vid ny- och ombyggnad,
- miljö- och hälsovärdering av byggmaterial,
- användningen av förnyelsebar energi i byggnader,
- effektivisering av energianvändningen i byggnader samt
- åtgärder för att minimera riskerna med elöverkänslighet.

Mot bakgrund av det kunskapsunderlag som redan nu finns tillgängligt bl.a. genom Boverkets utredningsarbete bör det vara möjligt för regeringen att redan under det kommande riksmötet förelägga riksdagen förslag med den nu förordade inriktningen.

Vad utskottet med anslutning till motionerna 1998/99:Bo5 (mp) yrkande 3, 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 7, 1998/99:Bo509 (v) yrkande 7, 1998/99: MJ749 (c) yrkande 3 samt 1998/99:So379 (kd) yrkande 5 anfört om åtgärder för ett miljö- och hälsoriktigt byggande bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *miljöanpassat byggande och boende*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo5 yrkande 3, 1998/99:Bo237 yrkande 7, 1998/99:Bo509 yrkande 7, 1998/99: MJ749 yrkande 3 samt 1998/99:So379 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

12. Ett program för allergisanering (mom. 14)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd) och Rigmor Ahlstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med ”I budgetpropositionen” och slutar med ”yrkande 15 avstyrks således” bort ha följande lydelse:

Problemen med allergier av olika slag har ökat under en rad av år. Det är snart fler människor i Sverige som lider av någon form av allergi än som inte gör det. Det växande folkhälsoproblem som allergierna därmed utgör måste på olika sätt åtgärdas. Det är därför nödvändigt att vidta snabba och effektiva åtgärder på en rad områden. Ett av de områden som måste prioriteras är inomhusmiljön. Trots att problemen i vår inomhusmiljö är väl kända sedan länge finns det fortfarande ett stort antal bostäder, skolor, daghem och andra offentliga lokaler där inomhusmiljön är så undermålig att den ger upphov till mer eller mindre allvarliga besvär för dem som vistas där. Särskilt oroande är det att lokaler där våra barn vistas, som skolor och daghem, uppvisar brister som orsakar hälsoproblem.

De åtgärder som enligt utskottets mening måste till omfattar allt från ganska enkla insatser som förbättrade städrutiner till mer långtgående ingrepp som ombyggnad av ventilationssystem och andra byggnadstekniska åtgärder. Vad som erfordras är alltså ett helhetsgrepp där kvaliteten i inomhusmiljön sätts främst och där alla insatser samordnas för att bästa möjliga resultat skall nås. När det gäller skolor och daghem har i första hand kommunerna som fastighetsägare ansvar för att de lokaler som de upplåter svarar mot högt ställda krav på en god miljö. Det är sålunda primärt en kommunal uppgift att svara för att skolor, daghem och fritidshem har en hälsosam inomhusmiljö. Samtidigt har många kommuner i dag en ansträngd ekonomi som gör att insatser för inomhusmiljön kan komma att gå ut över andra angelägna kommunala uppgifter. Det finns enligt utskottets mening därför anledning att stödja kommunerna i deras fortsatta arbete med att få till stånd en sanering av de dåliga inomhusmiljöer som fortfarande finns kvar. Som framhålls i motionerna (kd) och (mp) kan det åstadkommas genom ett program för allergisanering som omfattar dels information om lämpliga åtgärder m.m., dels särskilda medel till kommunala insatser för att förbättra inomhusmiljön.

Vad utskottet nu med anslutning till förslagen i motionerna 1998/99:So374 (kd) yrkande 4, 1998/99:So375 (mp) yrkande 1 samt 1998/99:Ub246 (kd) yrkande 15 anfört om ett program för allergisanering bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. *beträffande ett program för allergisanering*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:So374 yrkande 4, 1998/99:So375 yrkande 1 och 1998/99:Ub246 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Agenda 21-arbetet (mom. 15)

Rigmor Ahlstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Bostadsutskottet instämmer" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

De krav som vi i dag ställer på en god livsmiljö som är långsiktigt hållbar är krav som vuxit fram underifrån, dvs. de har först kommit till uttryck hos enskilda eller grupper av människor runt om i vårt samhälle. När kraven så småningom resulterat i lagregler och handlingsprogram har dessa i sin tur haft en förankring och acceptans som gjort att de snabbt fått genomslag. De goda krafter som på detta sätt bidragit till att föra utvecklingen på miljöområdet framåt måste tas till vara även i fortsättningen. Det innebär att det fortsatta miljöarbetet måste ha sin bas på den lokala nivån. Först då ges möjlighet för såväl stad som landsbygd att utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Med den utgångspunkt för den fortsatta utvecklingen på miljöområdet som utskottet förordat ovan är det naturligt att också det fortsatta arbetet med Agenda 21 decentraliseras. Det innebär att arbetet i första hand bör ske på lokal nivå så att det lokala engagemanget och kunskaperna om miljösituationen på orten tas till vara. Utgångspunkten bör sålunda vara att Agenda 21-arbetet skall drivas lokalt med deltagande inte bara av kommunala företrädare utan framför allt av enskilda, organisationer och företag. Utgångspunkten skall sålunda vara att ta fram lösningar och förhållningssätt som har sin grund i lokala förhållanden. Det fordrar i sin tur att arbetet inte styrs av centralt givna direktiv utan att utrymme ges för lokala initiativ. Genom en sådan ordning skapas också förutsättningar för alla kommuner att, oavsett storlek, delta i Agenda 21-arbetet på lika villkor genom att det är de egna behoven och resurserna som kommer att vara styrande.

Vad utskottet nu med anslutning till motion 1998/99:Bo507 (c) yrkande 8 anfört om Agenda 21-arbetet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. *beträffande Agenda 21-arbetet*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo507 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Owe Hellberg (v), Sten Lundström (v) och Helena Hillar Rosenqvist (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "På bostadsutskottets" och slutar med "detta skäl" bort ha följande lydelse:

Det är angeläget att genom olika åtgärder påskynda utvecklingen mot miljöanpassade bostäder som inte riskerar de boendes hälsa och leder fram till att allergiproblemen breder ut sig. För att stimulera efterfrågan av miljöanpassade och energisnåla bostäder bör ett system för deklaration av bostäder utvecklas som tar upp såväl miljö- och energibedömningar som andra kvalitetsaspekter. Risker ur allergi- och överkänslighetssynpunkt bör särskilt uppmärksammas.

Bostadsutskottet anser att resultatet av det arbete som under de senaste åren bedrivits vid Boverket med att ta fram förslag till system för miljö- och kvalitetsdeklarationer nu snarast bör komma till praktisk tillämpning. Boverket har slutredovisat sitt arbete för regeringen under år 1998. Regeringen bör skyndsamt ta ställning till det beslutsunderlag som Boverket redovisat. Målsättningen bör vara att fastställa en tidsplan för införandet av ett deklarationssystem. Utgångspunkten bör vara att ett system skall kunna komma till praktisk tillämpning redan inom några få år.

Det är i sammanhanget angeläget att understryka vikten av att det miljö- och kvalitetsvärderingssystem för bostäder som tas fram verkligen utgår från en helhetssyn på miljöanpassningen och energianvändningen samt ett livscykelperspektiv för byggnaden och de använda byggmaterialen. En utgångspunkt för systemet måste också vara att enhetliga och enkla värderingsmetoder ligger till grund för bedömningen. Syftet bör således vara att undvika att ett flertal olika konkurrerande system utvecklas. Målsättningen bör sammanfattningsvis vara att konsumenterna inom en snar framtid skall få tillgång till ett informativt och enhetligt system för miljö- och kvalitetsdeklaration av bostäder.

Vad utskottet anfört ovan med anledning av motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 4 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Detta innebär att även vad som förordats i motion 1998/99:So374 (kd) om miljöklassning och i motion 1998/99:MJ779 (fp) om ljudklassning av bostäder får anses vara tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *deklaration av bostäder*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo509 yrkande 4, 1998/99:MJ779 yrkande 6 och 1998/99:So374 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

15. Deklaration av bostäder (mom. 16)

Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Bostadsutskottet anser" och slutar med "detta skäl" bort ha följande lydelse:

En fråga som enligt utskottets mening bör ägnas stor uppmärksamhet i arbetet med att ta fram ett system för deklaration av bostäder är bostadens ljudegenskaper. Regeringen bör särskilt uppmärksamma denna fråga i sina överväganden inför de förslag om deklaration av bostäder som skall lämnas till riksdagen under det kommande riksmötet.

Utskottet vill i frågan hänvisa till förslagen om ljudklassning av bostäder i motion 1998/99:MJ779 (fp). En svensk standard för ljudklassning av bostäder har nyligen arbetats fram. Det innebär att de grundläggande förutsättningarna för att få till stånd en enhetlig ljudklassning av våra bostäder nu föreligger. I en situation där det finns anledning att på alla sätt verka för en bättre ljudmiljö i såväl boendet som i samhället i dess helhet är det enligt utskottets mening befogat att, som motionärerna föreslår, arbeta med målet att en så stor andel av det svenska bostadsbeståndet som möjligt blir ljudklassat. En mer omfattande ljudklassning kan främst genomföras för nyproducerade bostäder. Ett första steg i arbetet med att klassificera även det befintliga bostadsbeståndet bör avse utomhusbullret.

Vad utskottet nu med anslutning till förslaget i motion 1998/99:MJ779 (fp) yrkande 6 anfört om en ljudklassning av bostadsbeståndet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Övriga motionsförslag om deklaration av bostäder avstyrks i avvaktan på regeringens förslag i frågan.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. *beträffande deklaration av bostäder*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:MJ779 yrkande 6 samt med avslag på motionerna 1998/99:Bo509 yrkande 4 och 1998/99:So374 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

16. Ökat kretsloppstänkande avseende byggnadsverk och byggmaterial (mom. 17)

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 22 börjar med "Boverkets uppdrag" och på s. 23 slutar med "avstyrks därför" bort ha följande lydelse:

Principen om ekologiskt kretslopp bör garanteras ett effektivt genomslag i de författningsbestämmelser som gäller byggnadsverk och byggprodukter. Lagstiftningen är i dag alltför svag och otydlig på dessa punkter. I 2 § första stycket 9 BVL ställs krav på byggnadsverket endast när det gäller hushållningen med vatten och avfall. Lagregeln måste därför kompletteras med krav på resurshushållning och en ekologiskt hållbar kretsloppstillämpning. Med denna förändring uppnås bl.a. att de växtnäringssämnen som produceras i våra bostäder blir tillvaratagna och att det ställs krav på sopsorteringssystem. Ett krav på ekologisk kretsloppshushållning bör också finnas med bland lagstiftningens direkta krav på en byggprodukt (4 § BVL). Härigenom skulle säkerställas bl.a. att endast sådana byggmaterial används som är energieffektiva, återvinningsbara och ofarliga för hälsan. De av utskottet förordade förändringarna ligger väl i linje med senare tids lagstiftning inom miljöområdet.

Det gäller både de förändringar som genomförts i PBL med syfte att miljöhänsynen skall öka (se bet. 1995/96:BoU1) och den nya miljöbalken. Enligt utskottets mening bör regeringen återkomma till riksdagen med de förslag till lagändringar som är nödvändiga för att de av utskottet efterlysta kraven skall kunna ställas på ett effektivt sätt. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo509 (v) yrkandena 1 och 8, det senare yrkandet i motsvarande del, ger regeringen till känna vad utskottet anfört om *ökat kretsloppstänkande avseende byggnadsverk och byggmaterial*.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *ökat kretsloppstänkande avseende byggnadsverk och byggmaterial*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo509 yrkandena 1 och 8, det senare i motsvarande del, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

17. Byggproduktdirektivets tillämpning (mom. 18)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 23 börjar med ”Den praktiska” och slutar med ”*byggproduktdirektivets tillämpning*” bort ha följande lydelse:

Byggproduktdirektivet förutsätter i sin tillämpning en konkretisering av de väsentliga kraven. Det kan behövas klasser för olika prestationsnivåer och krav som är beroende av skillnader i bl.a. klimat, tradition och säkerhetsnivå. Nivåer och klasser finns dock inte med i direktivet. Tillämpningsdokumenten är således, såsom regeringen framhållit, otillräckliga för harmonisering av medlemsländernas krav. Mot bakgrund av de svåra konsekvenser ett ohälsosamt boende för med sig, bl.a. i form av ökande allergier, brådskar det att få till stånd en effektiv kontroll av byggprodukter. Det är därför angeläget att arbetet med tillämpningsföreskrifter påskyndas. Enligt utskottets mening bör riksdagen vid dessa förhållanden ge regeringen i uppdrag att återkomma till riksdagen med en plan för hur arbetet med tillämpningsföreskrifterna till byggproduktdirektivet skall kunna påskyndas med avseende på hygien, hälsa och säkerhet. Vad utskottet nu med anledning av motion 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 1 anfört om *byggproduktdirektivets tillämpning* bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *byggproduktdirektivets tillämpning*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo6 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

18. Tillämpningen av produktvalsprincipen avseende kemiska produkter (mom. 20)

1998/99:BoU8

Owe Hellberg (v) och Sten Lundström (v) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Lagen om" och slutar med "*kemiska produkter*" bort ha följande lydelse:

Lagen om kemiska produkter har inarbetats i miljöbalken (MB). Balkens allmänna hänsynsregler omfattar bl.a. den i motionen omtalade substitutionsprincipen eller produktvalsprincipen som den också benämns (2 kap. 6 § MB). Enligt denna skall man inte använda eller sälja sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med produkter som kan antas vara mindre farliga. Motsvarande krav gäller i fråga om varor som innehåller eller har behandlats med en kemisk produkt. I miljöbalkspropositionen (prop. 1997/98:45) gör regeringen bedömningen att kommunen kommer att få en avgörande roll i arbetet att förverkliga miljöbalkens mål. Miljöbalkens regler har nyligen trätt i kraft och nu pågår en vidareutveckling av miljöpolitiken, se bl.a. proposition 1997/98:145 Svenska miljömål. Mot denna bakgrund är det därför av stor vikt att nu se till att regelsystemet får en tillämpning som är så stram som möjligt. Detta är speciellt betydelsefullt i fråga om kemiska produkter med hänsyn till de stora och i mångt och mycket svåröverblickbara risker som är förenade med deras användning. Kommunerna måste uppmärksammas på sin betydelsefulla roll i detta sammanhang och de instrument som lagstiftningen innehåller. Substitutionsprincipen måste effektivt tillämpas vid all byggnation och ges uppmärksamhet särskilt i de samråd som kommunerna håller med entreprenörer och byggherrar. Boverket bör lämpligen ges ett uppdrag som omfattar de berörda frågeställningarna. Det bör ankomma på regeringen att se till att så sker. Med anledning av motion 1998/99:Bo509 (v) yrkande 8 i motsvarande del bör riksdagen ge regeringen till känna vad utskottet anfört om *tillämpningen av produktvalsprincipen avseende kemiska produkter*.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. *beträffande tillämpningen av produktvalsprincipen avseende kemiska produkter*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo509 yrkande 8 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

19. Byggmaterial och allergier m.m. (mom. 21)

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 24 börjar med "Det är" och på s. 25 slutar med "bör avstyrkas" bort ha följande lydelse:

Allergier och annan överkänslighet är ett växande problem. Det är därför betydelsefullt med forskning och utveckling när det gäller att ta fram mätstandarder och system för produktmärkning av byggprodukter med en klar målinriktning i dessa avseenden. Härvidlag måste också andra miljöfaktorer

uppmärksammas. Enligt utskottet är samordningen av forskningen med de möjligheter till prioritering denna ger av största vikt. Byggforskningsrådets roll i detta sammanhang bör utvecklas och rådet bör tilldelas sådana medel att en omfattande och effektiv forskning i dess regi kan äga rum. Enligt utskottets mening bör regeringen i nästa års budget föreslå ökat stöd för forskningsinsatser med inriktning på sambandet mellan byggprodukter och andra miljöfaktorer å ena sidan samt allergier och annan överkänslighet å andra sidan. Byggforskningsrådet bör också stimulera forskning med betydelse för utvecklingen av mätstandarder och system för produktmärkning. Ventilationens betydelse måste också uppmärksammas. Den av utskottet förordade forskningen är också viktig när det gäller att bestämma vilka krav som skall ställas vid tillverkning och import av bygg- och inredningsmaterial. Redan nu kan konstateras att det bör kunna ställas stränga krav på råvaror, tillsatser och emissioner. Kraven i dessa avseenden bör grundläggas genom en allmän hälsobedömning där allergikernas och de i övrigt överkänsligas situation ges ökad och nödvändig uppmärksamhet. Regeringen bör initiera ett övergripande arbete med dessa frågor. Det är nödvändigt att detta bedrivs med inriktning också på det regelsystem som gäller inom EU. Regeringen bör således verka för att EU:s regler får den skärpa som behövs för allergiker och andra överkänsliga skall kunna leva utan att deras bostäder gör dem dåliga. Med anledning av motionerna 1998/99:So374 (kd) yrkande 8 och 1998/99:Bo6 (kd) yrkande 3 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om *byggmaterial och allergier m.m.*

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *byggmaterial och allergier m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo6 yrkande 3 och 1998/99:So374 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

20. Kretsloppsanpassning av va-system (mom. 22)

Ulf Björklund (kd), Ulla-Britt Hagström (kd), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Ahlstedt (c) och Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 25 börjar med "Bostadsutskottet vill" och på s. 26 slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

I arbetet med att ställa om samhällsutvecklingen i en mer ekologisk riktning har frågor om vattenanvändning och avloppslösningar en central betydelse. I dag använder vi vatten av livsmedelskvalitet till att transportera fekalier och urin till stora reningsanläggningar. Näringsämnena går sedan ut i havet eller i sjöar där de bidrar till övergödning. Dagens lösningar för vattenanvändning och avlopp är i grunden felkonstruerade. Det är därför nödvändigt att tillämpa en kretsloppsaserad syn på dessa frågor. I ett fungerande kretsloppssamhälle måste systemen som skapas för produktion av dricksvatten och avloppsvatten också präglas av en helhetssyn. Lineära lösningar där samhällsansvaret i allt väsentligt ofta upphör i och med att den mer eller mindre renade slutprodukten släpps ut i en naturlig recipient måste undvikas.

Under senare år har det på flera håll i landet gjorts lyckade försök med toalettsystem som separerar urin och fekalier och på så sätt underlättar kretsloppsanpassningen. Intresset för denna typ av lösningar har också visat sig vara stort. I dag finns utvecklad teknik för kretsloppsanpassade va-system för mindre bebyggelsegrupper. Det återstår dock en hel del utvecklingsarbete innan en storskalig introduktion i stadsmiljöer kan påbörjas. Det är mot denna bakgrund angeläget att staten kan stödja ett arbete med utveckling och introduktion av kretsloppsanpassade va-system på flera olika nivåer. En kraftansamling bör således ske vad gäller såväl forskning och systemutveckling som stöd till introduktion av färdigutvecklade kretsloppsbaserade lösningar i större skala. En struktur måste också byggas upp för att klara uppsamling, transport, behandling och nyttogörande av toalettavfallet. Såväl administrativa som ekonomiska styrmedel bör kunna komma till användning i syfte att främja användande av kretsloppsbaserade lösningar.

Utskottet finner det synnerligen angeläget att det intresse som i dag finns för kretsloppsanpassning av va-systemen kan tas till vara och att det utvecklingsarbete som pågår inte stannar upp. Naturvårdsverket har förra året slutrapporterat ett projekt benämnt Systemanalys VA där frågor om bl.a. styrmedel och bedömningsverktyg för en introduktion av nya avloppslösningar tagits upp. Utskottet anser att verket tillsammans med övriga berörda myndigheter bör få i uppdrag att fortsätta detta arbete med inriktning på att kretsloppsanpassade system snarast skall komma till användning i nyproduktionen och att en successiv övergång till sådana system skall ske i den övriga bebyggelsen. Särskild vikt bör läggas vid att även system som är användbara i tätbebyggelse utvecklas och kommer till praktisk användning.

Vad utskottet ovan anför med anledning av motionerna 1998/99:Bo507 (c) yrkande 4, 1998/99:MJ520 (kd) yrkande 3 och 1998/99:MJ802 (mp) yrkande 6 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. beträffande *kretsloppsanpassning av va-system*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo507 yrkande 4, 1998/99:MJ520 yrkande 3 och 1998/99:MJ802 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

21. Tillgänglighet (mom. 25)

Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Ahlstedt (c) och Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 30 börjar med "Det har" och slutar med "ökad tillgänglighet" bort ha följande lydelse:

Regeringen får anses väl uppmärksamman på den vikt riksdagen tillmäter tillgänglighetsfrågorna. Inom Regeringskansliet pågår nu arbetet med en nationell handlingsplan för handikappolitiken. Handlingsplanen skall ställa upp långsiktiga mål för politiken och innehålla förslag på alla områden samt också omfatta tillgänglighetsfrågorna. Planen kan förväntas ligga på riksdagens bord kommande höst. Det har gått lång tid sedan Plan- och byggutred-

ningen lämnade sitt förslag om lagstiftning med krav på att hinder för tillgänglighet och användbarhet som är enkla att åtgärda skulle vara åtgärdade före år 2000 i befintliga publika lokaler och på befintliga allmänna platser (SOU 1994:36). Något förslag med krav på att enkelt åtgärdade hinder i den offentliga miljön skall avlägsnas har regeringen emellertid inte presenterat för riksdagen. Utskottet har tidigare uttalat sig för en skyndsam handläggning av frågorna om tillgänglighet i den offentliga miljön, vilket riksdagen på förslag av utskottet givit regeringen till känna. Tillkännagivandet omfattade att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag till förbättringar av tillgängligheten i befintliga offentliga lokaler och på allmänna platser. Det gällde åtgärder som enkelt – och därmed inte sällan utan stora kostnader – kan genomföras. Tillkännagivandet omfattade också regeringens överväganden vad gäller de krav som skall ställas vid nybyggnad och ändring av allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader samt om ytterligare krav bör ställas på befintliga offentliga lokaler och allmänna platser (bet. 1995/96:BoU1). Det kan här också erinras om att både socialutskottet och bostadsutskottet förklarat sig inte vara främmande för att överväga lagstiftning i fråga om tillgänglighet (jfr bet. 1997/98:BoU5 och 1997/98:SoU6).

Utskottet anser att det nu är tid att ställa ökade krav på att lätt åtgärdade hinder för tillgänglighet och användbarhet blir avlägsnade i offentliga lokaler och på allmänna platser. Regeringen bör som en del av den handlingsplan den förbereder till riksdagen återkomma med de förslag till lagändringar som behövs för att dessa krav skall bli förverkligade. Regeringen bör också som en del av handlingsplanen för riksdagen redovisa sina överväganden när det gäller de krav som i övrigt bör skärpas för att en ökad tillgänglig och användbarhet skall uppnås i den bebyggda miljön, bl.a. i linje med vad som föreslås i vissa av de i detta betänkande behandlade motionerna. Med anledning av motionerna 1998/99:Bo208 (v) yrkande 13, 1998/99:So455 (c) yrkandena 3 och 4, 1998/99:So465 (fp) yrkandena 14 och 15, 1998/99:So376 (kd) yrkande 13, 1998/99:Bo208 (v) yrkande 14, 1998/99:Bo237 (kd) yrkande 5, 1998/99:Bo518 (m) samt 1998/99:So212 (fp) yrkande 2 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om ökad *tillgänglighet*.

dels att utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

25. beträffande *tillgänglighet*

att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo208 yrkandena 13 och 14, 1998/99:Bo237 yrkande 5, 1998/99:Bo518, 1998/99:So212 yrkande 2, 1998/99:So376 yrkande 13, 1998/99:So455 yrkandena 3 och 4 samt 1998/99:So465 yrkandena 14 och 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

22. Barnsäkerhet i byggnader (mom. 26)

Owe Hellberg (v), Ulf Björklund (kd), Sten Lundström (v), Ulla-Britt Hagström (kd), Helena Hillar Rosenqvist (mp), Rigmor Ahlstedt (c) och Yvonne Ångström (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 31 börjar med "Bostadsutskottet anser" och slutar med "Yrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Regler som syftar till att förhindra barnolycksfall infördes i byggnadslagstiftningen för nybyggda hus år 1973 och för ombyggnader år 1976. Det innebär med stor sannolikt att bl.a. större delen av miljonprogrammets bostäder inte från början försetts med sådan utrustning. Även om vissa kompletteringar i efterhand kan ha gjorts i delar av det äldre bostadsbeståndet finns det förmodligen ett mycket stort antal lägenheter i områden med en hög andel barnfamiljer som helt saknar säkerhetsutrustning.

De undersökningar som Barnombudsmannen (BO) gjort av barnolycksfall utgör en sorglig bekräftelse på detta förhållande. BO:s senaste undersökning av olyckor där barn fallit ut från fönster och balkonger är baserad på incidenter som inträffat mellan åren 1994 och 1998. Totalt 23 olyckor med barn under sju år har studerats. I två av fallen har barnet omkommit. Nästan alla dessa olyckor har inträffat i hus byggda före år 1973. BO konstaterar att många av olyckorna hade kunnat undvikas om krav på säkerhetsanordningar funnits även för dessa årgångar av hus. I den årsrapport som BO nyligen överlämnat till regeringen föreslås att barnsäkerhetskraven i Boverkets byggregler även skall gälla fastigheter byggda före år 1973.

Bostadsutskottet kan för sin del konstatera att det inte är första gången de ansvariga myndigheterna söker göra regeringen uppmärksam på att barnsäkerhetsreglerna kan behöva kompletteras. Förslag med denna innebörd har tidigare förts fram av såväl Boverket, år 1993, som BO, år 1997. Utskottet anser att de senaste rapporterna om barnolycksfallen understryker behovet av att regeringen nu agerar. Regeringen bör därför uppmanas att skyndsamt se över lagstiftningen om barnsäkerhet särskilt med inriktning på vilka krav som är möjliga att ställa på äldre bostadsfastigheter. Ett underlag för denna översyn kan hämtas i redan gjorda undersökningar av bl.a. Boverket och BO. Det bör mot denna bakgrund vara möjligt för regeringen att redan under hösten 1999 återkomma till riksdagen i frågan.

Vad utskottet ovan anfört med anledning av motion 1998/99:Bo208 (v) yrkande 12 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *barnsäkerhet i byggnader*

att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Bo208 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

23. Byggregler för studentbostäder (mom. 28)

Rigmar Ahlstedt (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 32 börjar med "Enligt Boverkets" och slutar med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Bostadssituationen för studenter är i dagsläget mycket problematisk på flera universitets- och högskoleorter. Ett nytillskott av bostäder är nödvändigt för att inte vissa studenter helt skall tvingas avstå från studier eller ägna kraft och tid åt att leta efter tillfälliga bostadslösningar. Eftersom studenter är en heterogen grupp med olika behov måste de nytillkommande studentbostä-

derna också präglas av flexibilitet och mångfald. Såväl kompletta bostadslägenheter med fullständig utrustning som enklare alternativ bör kunna erbjudas. Dagens byggregler tvingar emellertid fram bostäder som vad gäller rummsstorlek, standard och tillgång till faciliteter ofta vida överträffar de bostäder som redan finns på högskoleorten. De studenter som efterfrågar enkla och billiga bostäder och som under studietiden är beredda att avstå från delar av den utrustning som ingår i en fullständigt utrustad lägenhet saknar därför alternativ.

Bostadsutskottet anser mot denna bakgrund att det finns skäl att se över byggnadslagstiftningen och förordningen om bostadsbyggnadssubvention vad gäller de regler som tillämpas för studentbostäder. Inriktningen på denna översyn bör vara att tillskapa regler som ger utrymme för bostadslösningar som tillgodoser olika behov och önskemål. Det bör ankomma på regeringen att genomföra en sådan översyn och därefter återkomma till riksdagen med förslag i frågan.

Vad utskottet ovan anför med anledning av motionerna 1998/99:Bo213 (c) yrkande 1 samt 1998/99:Ub453 (c) yrkande 19 bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. beträffande *byggregler för studentbostäder*
att riksdagen med anledning av motionerna 1998/99:Bo213 yrkande 1 och 1998/99:Ub453 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Särskilda yttranden

1. Funktionskontrollen av ventilationssystem

Rigmor Ahlstedt (c) anför:

Funktionskontrollen av ventilationssystem har visat på de stora brister i ventilationen som i dag finns i våra bostäder, daghem, skolor och andra byggnader. De riktigt stora problemen finns i de system med mekanisk ventilation som vanligen använts under de senaste årtiondena. Erfarenheterna från funktionskontrollen bör därför leda till att den kunskap om andra lösningar som har visat sig vara effektivare, hälsosammare och mindre kostnadskrävande än mekanisk ventilation kommer till praktisk användning i betydligt större utsträckning än i dag. Den traditionella självdragsventilationen är en väl beprövad teknik som är fullt möjlig att utveckla och anpassa efter dagens energi- och komfortkrav. Jag har tidigare motionerat om behovet av en regelöversyn för att underlätta utvecklingen av självdragsventilationen och avser att återkomma i denna fråga.

Ulf Björklund (kd) och Ulla-Britt Hagström (kd) anför:

Vi har i en motion föreslagit att möjligheterna att införa ett system för miljö- och hälsoklassning av byggnader bör övervägas. Regeringen har som framgår av detta betänkande i dagarna redovisat att man för närvarande bereder Boverkets rapport om deklaration av bostäder och att man under det kommande riksmötet återkommer till riksdagen i frågan. Vi förutsätter att regeringen fullföljer sina avsikter i denna fråga och har av detta skäl avstått från att reservera oss till förmån för vårt motionsförslag.

3. Mobiltelefonantenn

Helena Hillar Rosenqvist (mp) anför:

Dagens situation med en okontrollerad utbyggnad av mobiltelefonnäten är inte acceptabel. Det finns alltför stora brister i kunskapen om hur den elektromagnetiska strålningen från bl.a. mobiltelefonsändare påverkar oss. Det är därför nödvändigt att tillämpa försiktighetsprincipen tills större klarhet kan nås om vilka hälsorisker som föreligger. Miljöpartiet ställer sig självklart bakom bostadsutskottets uttalande om att försiktighet måste iaktas vid lokaliseringen av nya mobiltelefonsändare. Som framgår av betänkandet finns det behov av tydligare regler för tillståndsprövningen av nya sändare och av ökade forskningsinsatser. Mot bakgrund av att miljöministern har utlovat åtgärder på dessa områden avstår jag i dagsläget från att reservera mig till förmån för mp-motionen i frågan. Jag förutsätter emellertid att regeringen inom en snar framtid återkommer till riksdagen med förslag på området.

4. Tillgänglighet

Sten Andersson (m), Inga Berggren (m), Carl-Erik Skårman (m) och Ewa Thalén Finné (m) anför:

Regeringens politik kan på allt fler områden beskrivas som en icke-politik. Visserligen inleds och avslutas en hel del utvärderingar, översyner och utredningar men därefter sker vanligen intet, eller i vart fall mycket litet. Regeringens propositioner är ofta innehållslösa. Även de funktionshindrade har drabbats av regeringens handlingsförlamning. Enligt vår mening behövs det nu inte fler utredningar utan arbetet måste inriktas på att aktivt avhjälpa mindre hinder i den offentliga miljön. Sådant som kan avhjälpas med enkla ingrepp bör åtgärdas snabbt. I de fall mer omfattande ombyggnader krävs för handikappanpassning är det rimligt med en längre övergångsperiod. Dessa ombyggnader bör läggas in i de långsiktiga budgetarna och finansieras enligt ansvars- och finansieringsprincipen, Varje ansvarig myndighet liksom landstingen och kommunerna skall upprätta planer som anger i vilken takt och på vilket sätt tillgänglighetsproblemen skall lösas. Vi förväntar oss konkreta resultat.

I propositionen intagna lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:847) om tekniska
egenskapskrav på byggnadsverk, m.m.

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:811) om införande av miljöbalken

dels att 23 § skall ha följande lydelse,

dels att det närmast efter 21 § skall införas en ny paragraf, 21 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 a §

I fråga om ärenden som handläggs hos miljödomstolen enligt 4 kap. lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. tillämpas 14 § miljöskyddslagen (1969:387). Vad som där sägs om Koncessionsnämnden skall i stället gälla miljödomstolen.

23 §

Äldre bestämmelser gäller i fråga om överklagande och krav på prövnings-
tillstånd, om

1. en dom eller ett beslut har meddelats före miljöbalkens ikraftträdande,
eller

2. en dom eller ett beslut har meddelats av en allmän förvaltningsdomstol
efter miljöbalkens ikraftträdande.

Beslut som efter miljöbalkens ikraftträdande meddelas av statlig förvaltningsmyndighet enligt någon av de lagar som upphävs genom 2 § skall överklagas till miljödomstol, om ett beslut i motsvarande fråga enligt miljöbalken skall överklagas till sådan domstol. Beslut som efter ikraftträdandet meddelas av Koncessionsnämnden för miljöskydd skall dock överklagas till Miljööverdomstolen.

Har före miljöbalkens ikraftträdande beslut i ärende enligt någon av de lagar som upphävs genom 2 § överklagats hos regeringen och har ärendet vid miljöbalkens ikraftträdande ännu inte avgjorts, får regeringen föreskriva eller i det enskilda ärendet besluta att överlämna ärendet för prövning vid den miljödomstol som är behö-
rig enligt 20 kap. 8 § miljöbalken.

Har före miljöbalkens ikraftträdande beslut i ärende enligt någon av de lagar som upphävs genom 2 § överklagats hos regeringen och har ärendet vid miljöbalkens ikraftträdande ännu inte avgjorts, får regeringen föreskriva eller i det enskilda ärendet besluta att överlämna ärendet för prövning vid den miljödomstol som är behö-
rig eller till miljööverdomstolen.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	2
Skrivelse	6
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottet	7
Inledning.....	7
Anpassning av lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m. till byggproduktdirektivet m.m.	7
Krav på befintliga hissar	8
Övriga lagförslag i propositionen	9
BVL och PBL.....	9
Vissa ändringar i miljödomstolarnas behörighet	9
Förköpslagen	10
Funktionskontroll av ventilationssystem.....	10
Tillsyns- och kontrollsystemet enligt plan- och bygglagen.....	14
Miljöanpassat byggande och boende m.m.	17
Deklaration av bostäder	21
Byggmaterial m.m.....	22
Ekologiskt hållbara va-lösningar.....	25
Mobiltelefonantennar	26
Bullerstörningar	28
Tillgänglighet.....	29
Barnsäkerhet i byggnader.....	31
Brandvarnare.....	31
Övriga frågor om egenskapskrav	32
Hemställan	33
Reservationer	36
1. Lydelsen av 4 § BVL (mom. 1) (v, kd).....	36
2. Krav på befintliga hissar (mom. 2) (fp).....	37
3. Den kommunala förköpslagen (mom. 7) (m).....	37
4. Översyn av funktionskontrollen av ventilationssystem (mom. 8) (v).....	38
5. Ventilationskontroll i en- och tvåbostadshus (mom. 9) (v, mp).....	39
6. Ventilationskontroll i en- och tvåbostadshus (mom. 9) (kd, fp).....	39
7. Förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet (mom. 11) (m, c).....	40
8. Förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet (mom. 11) (v).....	41
9. Förändringsbehovet i tillsyns- och kontrollsystemet (mom. 11) (kd).....	42
10. Länsstyrelsens prövning av kraven enligt PBL (mom. 12) (m, c, fp).....	43
11. Miljöanpassat byggande och boende (mom. 13) (v, kd, c, mp).....	43
12. Ett program för allergisanering (mom. 14) (kd, c)	45

13. Agenda 21-arbetet (mom. 15) (c).....	46
14. Deklaration av bostäder (mom. 16) (v, mp)	47
15. Deklaration av bostäder (mom. 16) (fp).....	47
16. Ökat kretsloppstänkande avseende byggnadsverk och byggmaterial (mom. 17) (v)	48
17. Byggproduktdirektivets tillämpning (mom. 18) (kd)	49
18. Tillämpningen av produktvalsprincipen avseende kemiska produkter (mom. 20) (v)	50
19. Byggmaterial och allergier m.m. (mom. 21) (kd)	50
20. Kretsloppsanpassning av va-system (mom. 22) (kd, c, fp, mp)	51
21. Tillgänglighet (mom. 25) (v, kd, c, fp, mp).....	52
22. Barnsäkerhet i byggnader (mom. 26) (v, kd, c, fp, mp)	53
23. Byggregler för studentbostäder (mom. 28) (c).....	54
Särskilda yttranden	55
1. Funktionskontrollen av ventilationssystem (c).....	55
2. Deklaration av bostäder (kd).....	56
3. Mobiltelefonantennar (mp)	56
4. Tillgänglighet (m)	56
I propositionen intagna lagförslag	57
1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, m.m.	57
2 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).....	60
3 Förslag till lag om ändring i miljöbalken.....	61
4 Förslag till lag om ändring i förköpslagen (1967:868).....	62
Utskottets lagförslag	63
Förslag till lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken	63